

N Nr. 16

2. AUGUSTNUMMER 1942

Belgia 2.50 fr. / Bohemen-Mähren 2.50 kr. / Bulgaria 8 lewa / Danmark 50 øre / Finland 4.50 mk. / Frankrike 4 fr. / Hellas 30 drs. / Italia 3 lire / Kroatia 6 kuna / Nederland 20 cents  
Norge 50 øre / Portugal 2.— esc. / Romania 20 lei / Serbia 6 dinar / Sverige 53 öre / Svelts 45 rappen / Slovakia 3 ks. / Spania 1.50 pts. / Tyrkia 15 kuruş / Ungarn 40 fillér  
Luxemburg, Sydsteiermark 25 Pf.

# Signal

ilet, konturene  
elig gi  
for. Ennå

Universitetsbiblioteket  
i Tromsø



## Infanterister

på sprang framover under  
et angrep på østfrontens  
sydavsniitt

PK.-foto:  
krigskorrespondent Walz

**Rolleiflex**  
**Rolleicord**



For

**ALLE OPGAVER:**

Øieblikksbilder • sport

landskap • portrett

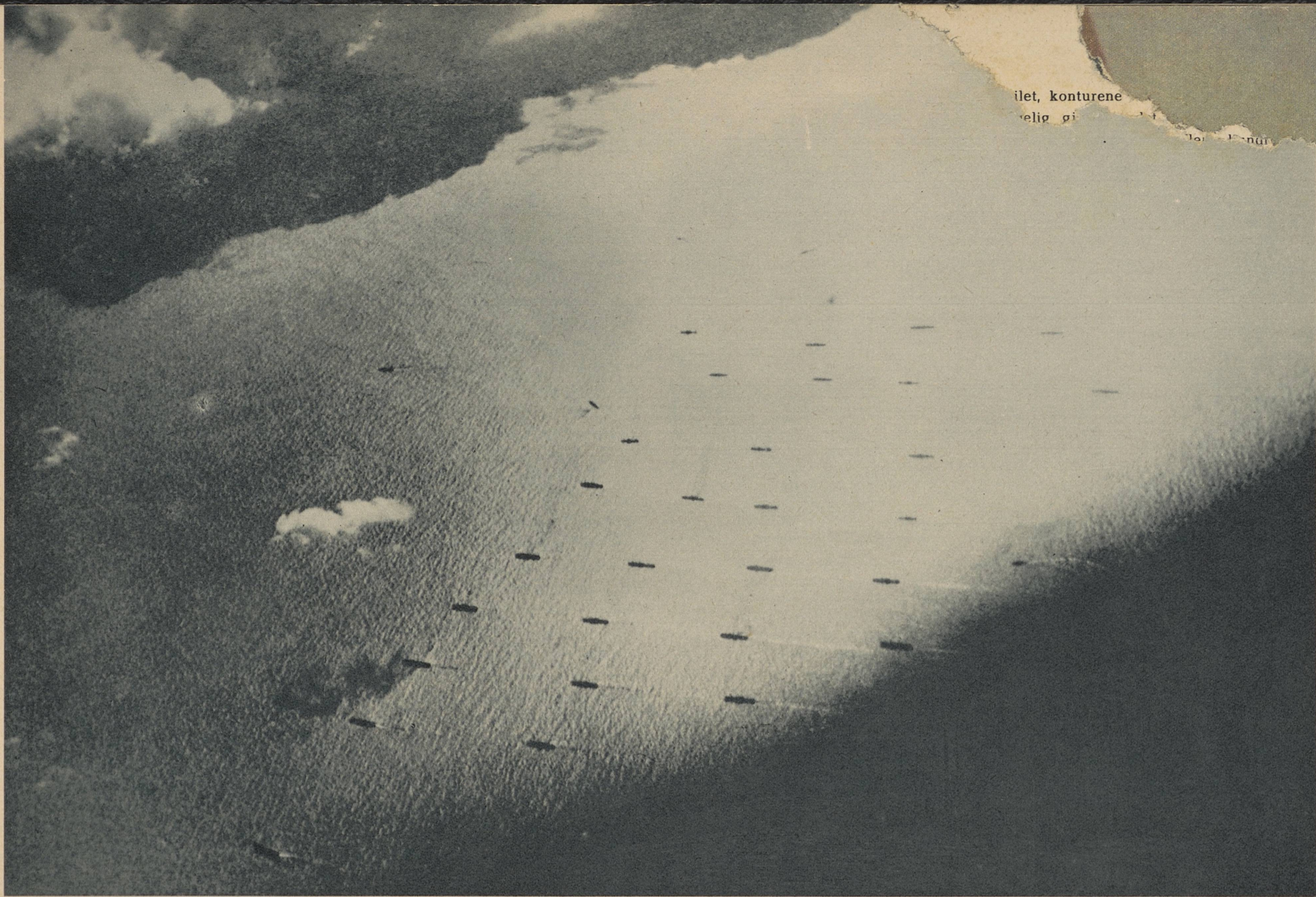
videnskap • teknikk

For

**ALLE TYPER NEGATIVMATERIALE**

Rullefilm • plater • miniatyrfilm

**FRANKE & HEIDECKE, BRAUNSCHWEIG**



ilet, konturene

elig gi

lei. L-nur

En storkonvoi vil til Murmansk. Den kommer fra Island og trekker langt mot nord langs pakkisgrensen. Den har mange tusen mil bak seg. Til sikring av den følger engelske svære kryssere, lette kryssere og destroyere. Målet for reisen er bare få dager borte. Da oppdager et tysk rekognoseringsfly den ved Jan Mayen. Da

krigskorrespondent Jeromin fra et tysk kampfly tok dette bilde av konvoien, kunde han ikke ane at det ble hans siste. Han falt få dager senere, under det neste angrep på konvoien. Nedenstående beretning skildrer det tyske luftvåpens dramatiske tilintetgjørelse av konvoien som derpå fulgte PK.-foto: Krigskorrespondent Jeromin †

# SEKS DAGERS SLAG I NORDISHAVET

For makthaverne i Kreml blir det i hovedsaken bare to veier åpne til å få inn de så ofte og fanatisk krevde våpen fra USA og Storbritannia: sjøvegen over den Persiske bukt og den nordlige ishavsrute til Murmansk og Arkangelsk Veggen til den Persiske bukt og gjennom Iran er truet på det alvorligste. Dermed forskyver tyngdepunktet av den sovjetiske tilførsel seg til det høye nord, til Ishavets vide strekninger. Arkangelsks havn er isfri

←  
Et av de mange hundre fotografier som tyske oppklaringsfly bringer med fra Ishavet. Murmansk med sitt lange innløp. Murmansk er den eneste sovjetrussiske havn i nord som er isfri og passerbar hele året. Den er særlig viktig for leveringene fra USA og Storbritannia. De tyske oppklarings- og kampfly kjenner hver krok i fjorden og havnen, og alle bevegelser der blir kontrollert

Foto: Luftwaffe

Det tyske luftvåpen tilintetgjør en konvoi i sovjetrussernes nordlige tilførselslinje. I rullende angrep blir 16 handelsskip med tilsammen over 106 000 BRT senket og mer enn det dobbelte blir beskadiget. Av en annen konvoi som besto av 38 skip, ble først 32 skip på tilsammen 217 000 tonn senket, og resten kort tid etterpå tilintetgjort. Vår medarbeider, krigskorrespondent Benno Wundhammer, som for tiden befinner seg ved ishavsfronten, beretter følgende om den første av disse konvoi-katastrofer:

og farbar for skipsfart bare i de korte sommermånedene. Slik blir Murmansk og Murmanbanen en port og en livsline for den bolsjevikiske forsyning. De uhyre tap av mennesker og materiell under de resultatløse vinteroffensiver mot de tyske forsvarsstillinger på østfronten har gjort Moskva avhengig av amerikansk-britiske leveranser som trenges absolutt for å kunne møte et tysk storangrep sommeren 1942. Dermed er det nordiske rom blitt rykket inn i begivenhetens brennpunkt!

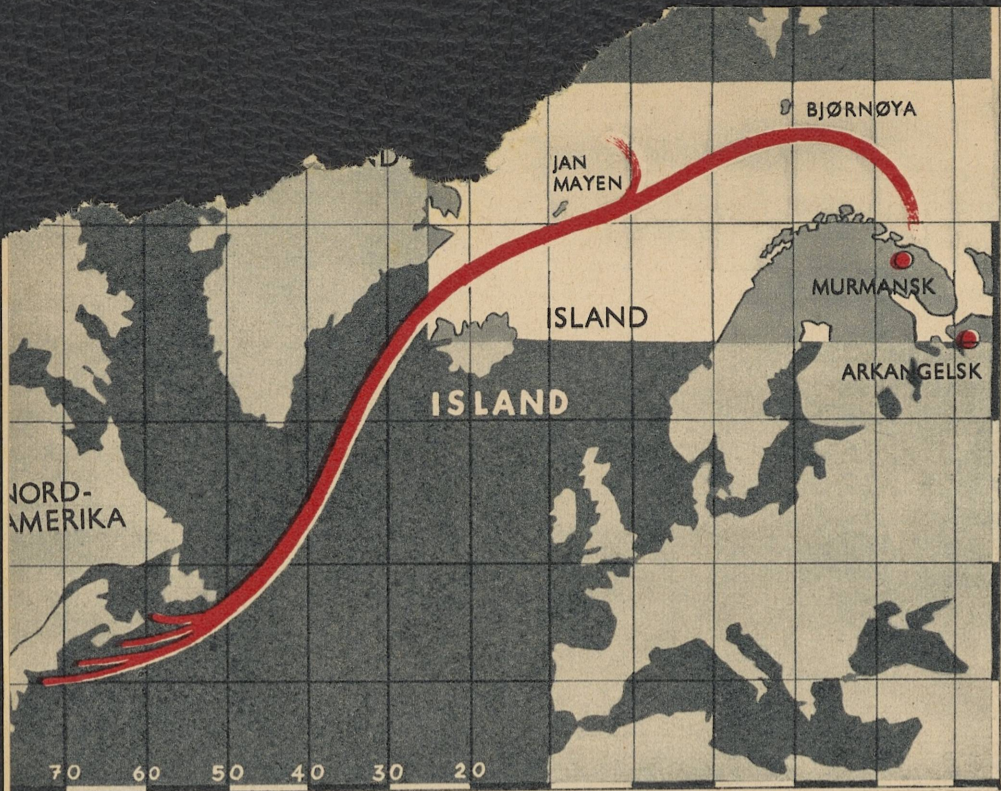
Med besettelsen av Norge i 1940

inntok den tyske forsvarsmakt ikke bare en viktig flankestilling mot det engelske moderland, men forhindret dermed samtidig Britannias forening med Sovjet, hvis hensikter i Skandinavia var åpenlyse. Idag er rommet omkring Nordkapp en betydelig aksjonsbasis for det tyske luftvåpen i kampen mot Sovjets nordlige sjøveg.

## Luftvåpnet i Ishavet

Generaloberst Stumpffs flyavdelinger hevdet seg på den mest glimrende måte

i de strenge vintermånedene. I utrettelige rullende angrep ødela de Sovjets utgangsstillinger, batterier og angrepstiltak. Stubbombefly og kampflyvere døyvet den sovjetiske glød og lot det ustanselig hagle med bomber over de fiendtlige forbindelseslinjer. Dag etter dag hylte alarmsirenene i havneanleggene i Murmansk, dag etter dag ble Murmanbanen revet opp av bomber, ofte på flere steder samtidig. Transportfly forsynte troppene med det nødvendige til tross for de vanskeligste værforhold. Luftvåpnet ble ryggraden i den tyske nordfront. Bolsjevikene forsvarte seg forbitret, framfor alt ved sin eneste jernbanelinje. I de lange nettene ble skinnene satt i stand igjen. Nesten for hver tyvende kilometer på banestrekningen var der stasjonert en byggebataljon, langs sporet lå der to til tre sett reserveskiner, ved hver bro sto der jernbanepionertog. Stadig rev tyske bomber opp banelinjen,



Konvoienes lange farefulle veg til Sovjet-Unionen. Fra den amerikanske kyst går ruten om Grønlands sydspiss nordom Island, og så langs pakkisgrensen. Nu om sommeren er det lyst der dag og natt. 24 timer i døgnet er derfor konvoiene tilgjengelige for de tyske ubåter og fly. Det hvite rektangel på kartet er forstørret nedenfor. Dette er skueplassen for seks-dagers-slaget

sprengte fulllastede ammunisjonstog i luften og ødela uhyre mengder materiell.

Luftvåpnets oppgaver ble stadig mer krevende. Det overvåket rommet over det nordlige Skandinavia, passet årvåkent på over Ishavet og gjorde i bukten ved Kola-halvøya jakt på fiendtlige handels- og krigsskip — så langt årstidens kummerlige lys tillot det. Polar-natten lå over Nordishavet, og de fiendtlige konvoier kunde komme og gå ubemerket. De tok fra Island østlig kurs langs drivisgrensen som i vintermånedene gikk ca. 100 kilometer syd for Bjørnøya. I det vinterlige grålys, sikre for de tyske kampfly i de korte dagstimer, gikk konvoiene opp på høyde med Kolahalvøya og ventet på dårlig vær for derpå i ly av tett tåke og snøstormer å snike seg inn i Murmansks havn. Isbrytere holdt en åpen råk. Når været tillot det, slo luftvåpnet til i dette rom — ofte tillot været det ikke.

Værforholdene endret seg fra april. Etterhvert begynner sommertiden. Nesten uten overgang skiftet natt til dag, og siden mai er det stadig lyst i det vide nordiske øde. Solen er synlig alle døgnets fireogtyve timer. Om dagen kaster den et blekt messingfarget lys over de nakne klippeblokker, som raker opp av sjøen som mørk bronsje. Om „natten“ kretser den som en glødende metallskive ved horisonten og sprer et sitrende violett over fjordene. Etterhvert smelter snøen i fjellskråningene, og på de utallige sjøer blir isdekket mørkent og bløtt. Jorden er blitt en gjørmemyr.

De fiendtlige konvoier ble sjeldne. Med den vandrende drivisgrense trekker også konvoiene nordover, men de blir stadig innenfor de tyske flyveres rekkevidde.

### 25. mai: Konvoi observert!

Klokken 6.45 kommer den første melding fra et tysk fjernrekonosering-fly: „Større konvoi med nordøstlig kurs

observert i sjøområdet sydøst for Jan Mayen!“ Få minutter senere kommer melding nummer to: „Meldte konvoi består av 50 skip, deriblant to kryssere, syv destroyere og et større antall korvetter!“ På det tyske luftvåpens kommandostillinger i Norge, blant flyversjefene i det høye nord, blant sveitene og gruppene er der høyeste alarmberedskap. Der settes inn fler fjernrekonoseringfly, og de forsvinner brummende i disen med kurs nordover. Været er gunstig, opprevne cumuluskyer i større høyde, over havet sol og fritt utsyn. Nye rekonoseringmeldinger kompletterer bildet. Tallet på skipene, konvoiens omfang og kurs blir bekreftet, den har satt full fart med kurs for Bjørnøya. Mer sydlig oppdager man et fiendtlig flåteforband som flankesikring mot tyske overvannsstridskrefter. Det består av to svære og to lette kryssere. I løpet av formiddagen blir de tyske rekonoseringfly angrepet av fiendtlige enmotors jagerfly av Hawker-, Hurricane-typen. Etter lengere resultatløse angrep dreier de fiendtlige jagerfly atter av vestover og er snart forsvunnet bak horisonten. Det er altså sikkert at der lenger i vest befinner seg et fiendtlig hangarskip som imidlertid ikke kan oppdages noensteds.

Konvoien er stadig under observasjon av de tyske rekonoseringfly. De som opprettholder kontakten, tele-

graferer sine posisjonsmeldinger til de kampfly som i mellomtiden er startet fra de nordnorske flyplasser.

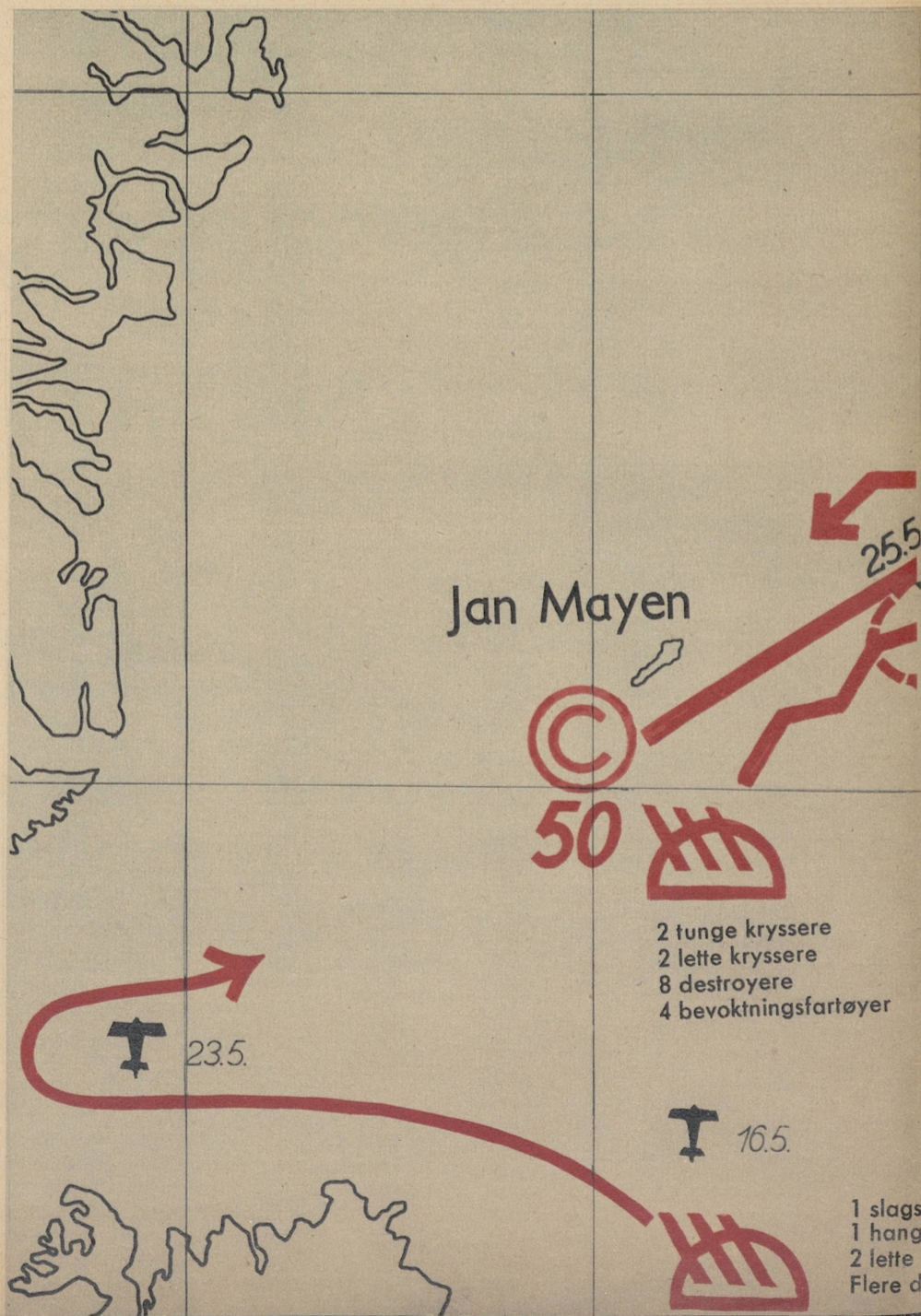
Om kvelden henimot klokken 20 finner det første angrep sted. I det blodrøde skjær fra midnattsolen får kampflyverne høve til å skyte. De styrter seg fra skyene mot fienden hvis luftvern skyter voldsomt mot de angripende fly. Uten resultat! Allerede under det første angrep blir ni store handelsskip ramt. Et handelsskip på 8000 brt. blir senket, seks frakteskip skadet alvorlig og to lett. De tilbakevendende besetninger rapporterer at skipene har en gjennomsnittstonnasje på 8 til 10.000 brt. og at der ikke er mindre enheter blant dem. Den ribbete konvoien fortsetter sin veg i rasende siksak. Fjernrekonoseringfly holder seg i nærheten av fienden og observerer flere brennende handelsskip som ble liggende i konvoiens kjølvann. En transportbåt blir angrepet en gang om natten og senket. Dens besetning går over på en korvett som likeledes var blitt tilbake.

På feltflyplassene ved Nordkapp drøfter man de videre angrep. Det primære mål blir transportskipene, deres last av fly, kanoner og panservogner må ikke nå fram til de sovjetske havner. De ledsagende krigsskip blir vel neppe brakt inn i Sovjetunionens indre på hjul, så senkningen av dem er i øye-

-  Tysk oppklaringsfly
-  Britiske flåteforband (Konvoibeskyttelse)
-  Konvoi
-  Siffer = skipenes antall
-  Sovjetrussisk flyhavn
-  Tysk flyplass
-  Flåteforbandenes og konvoiens fartrute
-  Konvoiens unnvikelsesmanøvrer
-  Tyske luftangrep på konvoien
-  Sovjetrussiske forsvarsforsøk i luften
-  Tyske luftangrep på havneanlegg og stillinger på land og forsvar mot sovjetrussiske luftangrep

Slagets 14 faser. Den 16. mai oppdaget tyske oppklaringsfly en sterk britisk flåteeskadre, som bekreftes for siste gang den 23. mai. Den 25. mai klokken 6 om morgenen melding fra et oppklaringsfly: Konvoi på 50 skip, sterkt beskyttet, dreier senere av. Fra den 25. til 30. mai slår det tyske luftvåpen til i 14 harde angrep. Både den 25. og 26. mai blir det senket en fraktdamper på 8000 t og flere blir hardt beskadiget. Den 27. blir

det senket 10 skip og flere hardt skadet, den 28. og 29. senkes fire og flere skades. Den 30. blir resten av konvoien enno en gang hardt angrepet. Utbyttet var i det hele 106 000 t senket og mer enn det dobbelte til dels hardt skadet, av de 50 skipene nådde bare 18 havnen i Murmansks og 7 Jokansk havn. I dette luftslag mot den hittil største konvoi i farvannene i nord ble dessuten 43 sovjet-jaktfly og 7 sovjetbombefly skutt ned



blikket en oppgave av annen rang som kan tas igjen hva tid det skal være på tilbaketuren. Overensstemmende hermed går der i løpet av natten ut ordrer til de aksjonsparate sveiter.

### 26. mai: Kampfly i dypflukt

Været er blitt dårligere. Regnskurer hindrer siktbarheten, og først om ettermiddagen har man opptatt kontakten med konvoien igjen. Det annet angrep finner sted klokken 17. Kampflyvere når den fiendtlige avdeling i dypflukt, de griper inn med svære bomber. Atter kantrer et fraktskip på 8000 brt. over på siden og synker. Ytterligere to skip blir skadet sterkt. Det tredje angrep finner sted henimot klokken 21 og det fjerde klokken 2 morgen med store kampfly. En 8000-tonner blir senket, en 6000-tonner øyensynlig senket og ytterligere ni skip med tilsammen ca. 50.000 brt. skadet. Resultatmeldingene løper inn uavbrutt. Kommandosentralene på feltflyplassene arbeider uten pause. Motorlarmen fra tyske fly over Nordishavet hører ikke opp. Den fiendtlige kryssereskadre ses ikke mer. Den har formodentlige på grunn av luftfaren trukket nordover og skilt seg fra konvoien.

### 27. mai: En fryktelig dag

Konvoien har nådd farvannet ved Bjørnøya. Det er klarnet opp igjen og avdelingene kan settes inn i bølger. Ved middagstider følger det femte an-

grep med kampfly. Det stolte resultat er senkningen av to handelsskip med tilsammen over 18.000 brt. Tre transportskip meldes skadet. Nu går det slag i slag! Klokken 14 ruller det sjettede angrep fram. Der blir senket et handelsskip på 8000 brt., flere skip blir liggende med slagside. Havet syd for Bjørnøya er blitt en slagmark. Over de mørke bølgene ligger de dystre røykmasser fra brandene. Tilbakeblitte og skadede skip blir fortsatt angrepet. Det syvende angrep kommer klokken 16. Tre handelsskip med tilsammen 19.000 brt. synker. Fem transportskip blir liggende skadet på kampplassen. Om kvelden er de tyske fly for åttende gang over den forfulgte og alvorlig medtatte motstander og senker en ledsagende destroyer, to handelsskip med tilsammen 13.000 brt. og beskadiger fire skip.

Rekognoseringsfly flyr over kampfeltet. Foran deres øyne viser der seg et uforglemmelig bilde. De ser forlatte og brennende skip, drivende redningsbåter, et synkende transportskip og tre handelsskip med svær slagside. Under angrepet styrer samtlige skip tettsluttet og tversgående videre den kurs de har slått inn på. De to kryssere holder seg midt i konvoien, mens destroyere og korvetter kretser omkring som en flokk opphissede gjeterhunder. Blir der oppdaget angripende fly, foregår der et enestående

skuespill for de tyske flyveres øyne. På blinksignaler fra en krysser endrer alle skip plutselig og samtidig kursen. Det var et nøyaktig opererende og godt innøvd skipsforband. Våre piloter må anerkjenne denne prestasjon av motstanderens kapteiner. Desto høyere må de tyske flybesetningers glimrende resultater vurderes. Denne dagen får konvoien det tilintetgjørende slag, bare restene kan slutte seg sammen.

### 28. mai: Vrakfelt i tåke

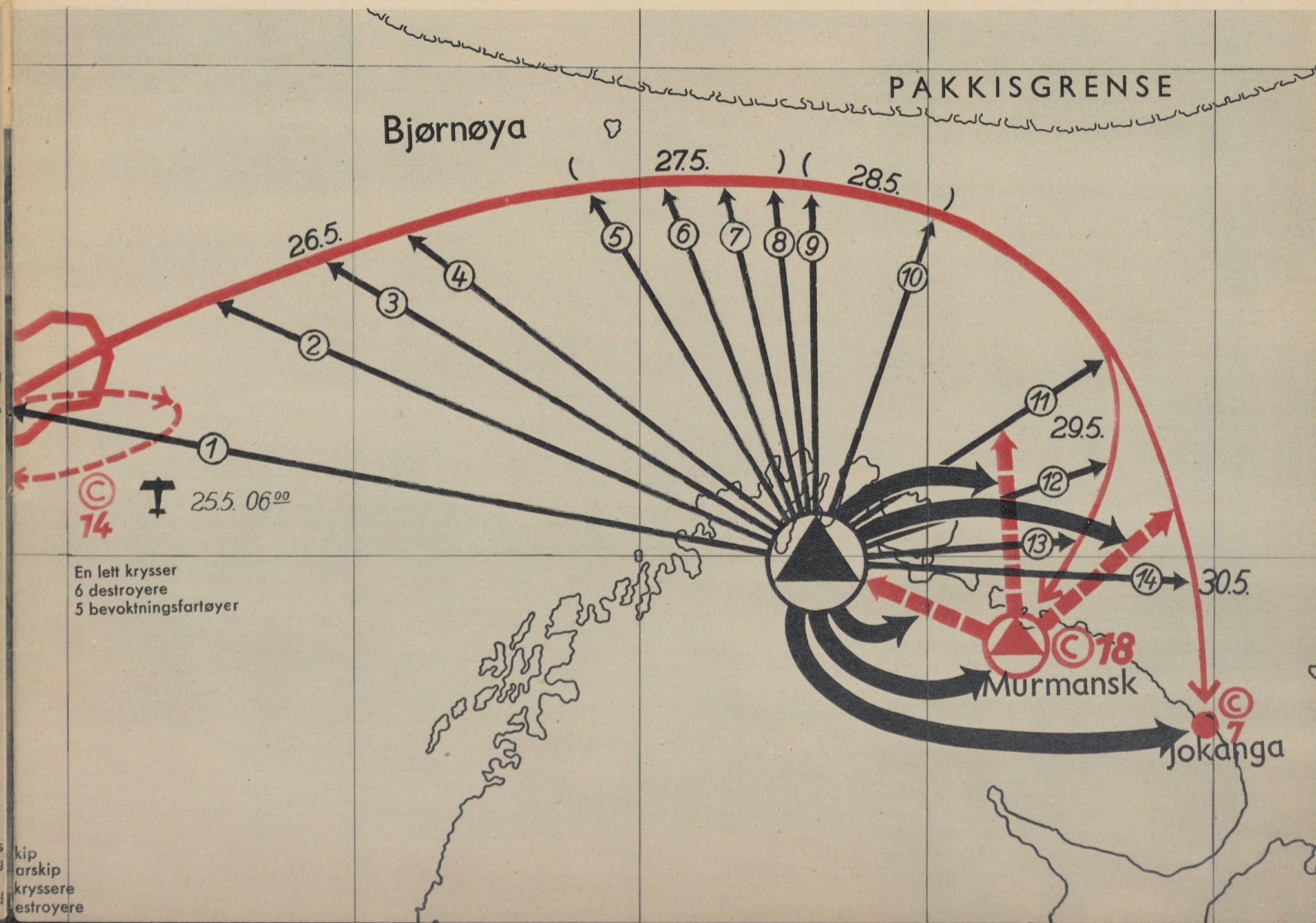
Tåke og et fint duskregn ligger over Nordishavet. Den bleke solen er blitt slukt opp av det. Atter mister man en kort tid kontakten med konvoien. Sjøfly flyr over et felt med drivende vrak. Et brennende transportskip på 8000 brt. blir sendt til bunns under dette niende angrep. Mellom vrakrestene av sunkne skip driver der et stort passasjerskip på ca. 6000 brt. med svær slagside. Skipet er forlatt og duver langsomt i de lange dønninger. Redningsbåtene svinger ennu i davitene, ut til siden driver der en ensom, tom livbåt. Det må være dårlig bevent med tonnasje for de allierte når de er nødt til å la passasjerskip gå med last. Lenger øst ligger der et større transportskip, og i nærheten av det driver der planker og tomme redningsbåter. Så lenger i sør et usedyanlig bilde: et halvsunket skip! Bare mastene raker opp over vann-

speilet, konturene utydelig gjennom det. På dette sted er havet flere hundre meter dypt: skipet må drive på luftfylte eller på lasten sin.

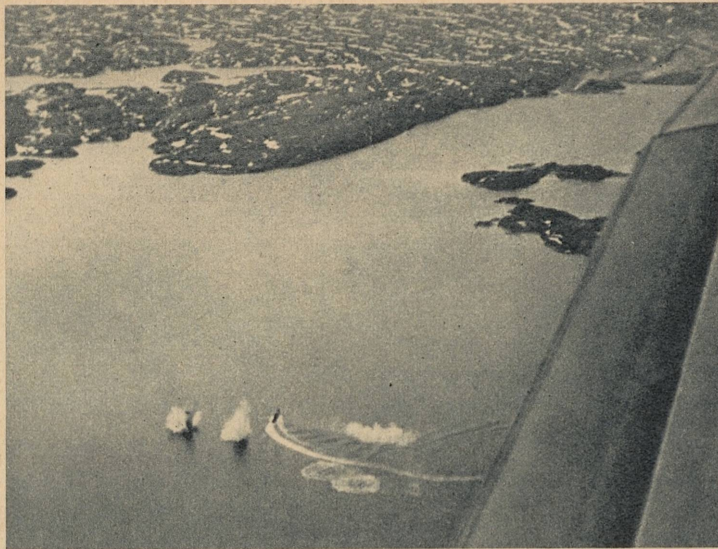
Om ettermiddagen finner man atter konvoien, og henimot klokken 18 angriper kampfly for tiende gang. Til tross for den dårligst mulige siktbarhet, blir en 8000-tonner skadet sterkt og blir liggende å synke. Fra Murmansk går sovjetdestroyere konvoien i møte med full fart for å motta de kummerlige restene. Samtidig ser et rekognoseringsfly hvorledes et mindre, hurtig skip, ledsaget av en korvett, løser seg ut fra konvoien og setter kurs for Kola-halvøya for full damp. Øyensynlig har de sårete og skipbrudne ombord, som snarest mulig må bringes i land. Disse skip blir selvfølgelig ikke angrepet og når uhindret sitt bestemmelsessted.

### 29. mai: Ytterligere vellykte angrep!

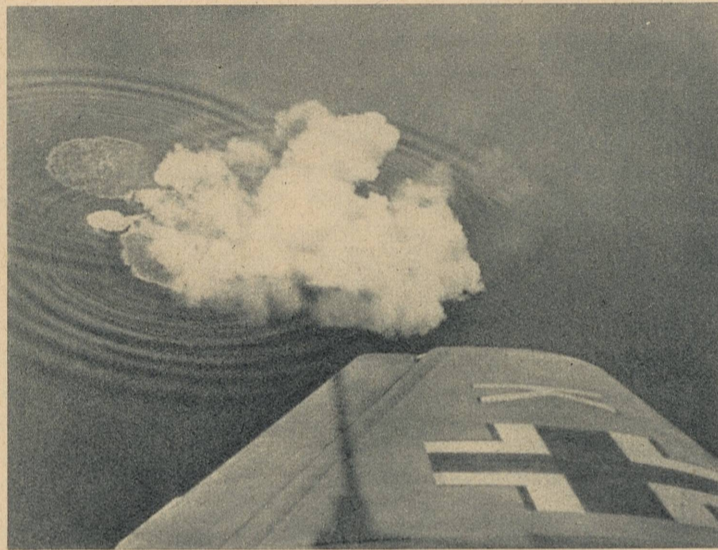
Været er framdeles regnfullt og ugunstig. Til tross herfor kommer henimot klokken fem om morgenen det ellefte angrep. Atter full suksess! To handelsskip med tilsammen 13.000 brt. blir senket og ett beskadiget. Ennu engang mister man kontakten for noen timer, og henimot middag konstaterer våre rekognoseringsfly at resten av konvoien har delt seg. To tredjedeler holder kurs for Murmansk, den siste tredjedel styrer mot havnen Jokansk



kip  
arskip  
kryssere  
estroyere



En sovjetdestroyer senkes. Kjølvannet dens viser et knekk. Her gikk to bomber ned tett ved siden av hekken dens. De skadet den 100 meter lenger framme må den stoppe



Nye bomber senker destroyeren som ligger stille. De hvite dampskyene tyder på en kjeleeksplosjon



Styrkampfly angrep samtidig Murmanbanen. De ødela bl.a. med svære bomber den viktige jernbanebro ved Taibola, ca. 50 kilometer syd for Murmansk

Fulltreffer. De hadde allerede nådd den beskyttende fjord, da tyske stupkampfly oppdaget dem. Det første skip, en 1600 tonner, sønderbrytes under fulltrefferen. Et fly går nettopp til angrep på det andre skipet. Foran på bildet kan man se en ubåtsperring

på nordranden av Kola-halvøya. Været blir stadig verre. Til tross herfor angriper kampfly klokken 18 for tolvte gang. Resultat: et transportskip på 8000 brt. alvorlig skadet og to andre skadet. Konvoien blir liggende i en sone av dårlig vær. Bolsjevikene forsøker med sine jager-og ødeleggelsesfly å danne en sperring mot de tyske kampfly. Det kommer til luftkamper.

### 30. mai: Stupkampfly over fienden!

De to konvoideler er kommet innfor de tyske stupkampflys rekkevidde. De uoppslitelige Ju 87 starter i et svinevær til det trettende angrep, og det lykkes dem mellom klokken 8 og 9 å skade alvorlig fire handelsskip med tilsammen 38.000 brt. Sovjetjagerfly av Hurricane- og Curtis-typen viser seg over Kola-halvøya. Det kommer til heftig kamp mellom stupkampflyene, de tyske jagerfly som følger dem og de fiendtlige jagerfly. Flere fiendtlige jagerfly blir skutt ned. Motstanderen setter inn større antall av bombefly og sjøfly for å sikre konvoien som er kommet nær Murmansk. Henimot middag løper resten av transportflåten inn i Murmansk-bukten. Den rest, som er bestemt for Jokansk, er ennå under vei og blir henimot klokken 18 angrepet av stupkampfly igjen, det er det fjortende angrep. Et handelsskip på 7000 brt. blir herunder alvorlig skadet.

### Et stort oppgjør

I de seks dagene mellom den 25. og 30. mai ble konvoien angrepet ialt fjorten ganger av det tyske luftvåpen. I disse angrep, som ble ført mot den sterkt beskyttede motstander under betraktelige værvanskeligheter og over et utstrakt havområde, ble der etter den nøyaktigste sammenstilling og kontroll av resultatene senket ialt 16 handelsskip med over 106 000 brt. og en destroyer. Langt mer enn det dobbelte ble skadet, til dels meget alvorlig. Over to tredjedeler av den fraktonnasje som var sendt avsted, ble altså tilintetgjort eller skadet alvorlig! Betydningen av disse tall viser seg best i forholdet mellom handelsskipene og de ledsagende krigsskip. Da konvoien ble oppdaget den 25. mai, var forholdet mellom transportskipene og krigsskipene ca. 4 til 1. Den 30. mai var forholdet endret til 1.5 til 1! Resten av flåten, som nådde fram til Murmansk, vil ikke få fred. Lossingen blir stadig forstyrt av tyske stupbombefly og kampfly med bomber av sværeste kaliber.

### Sovjetsk luftoffensiv bryter sammen!

Situasjonen i luften i rommet over Murmansk og Petsamo under det forbitrede seks dagers slag er bemerkelsesverdig. Disse dagene med de rullende tyske angrep forsøkte det sovjetiske flyvåpen på sin side en offensiv mot de tyske flyplasser i det nord-skandinaviske rom for derved å bryte og avlede de tyske eskadrens angrepskraft. Besetningene på de tyske feltflyplasser var på bena dag og natt. den nordiske sommers stadige lys ga motstanderen angrepsmuligheter til enhver tid. De tyske jagere avverget angrepene med suksess og bravur, luftvernartilleriet ga sovjetbombeflyet en varm mottagelse. Mellom den 25. og 30. mai ble der alene i det begrensede rom ved Murmansk og Petsamo skutt ned 43 fiendtlige jagerfly og syv bombefly. Heller ikke den sovjetiske luftoffensiv formådde å hindre tilintetgjørelsen av konvoien. Men generaloberst Stumpffs tapre flyeskadrer brakte med sine stolte resultater, i forening med vårt ubåtvåpen, tallet på senket fiendtlig tonnasje i mai 1942 opp i nesten en million brt. Sannelig en storartet prestasjon!



## Kjempere for et nytt Europa

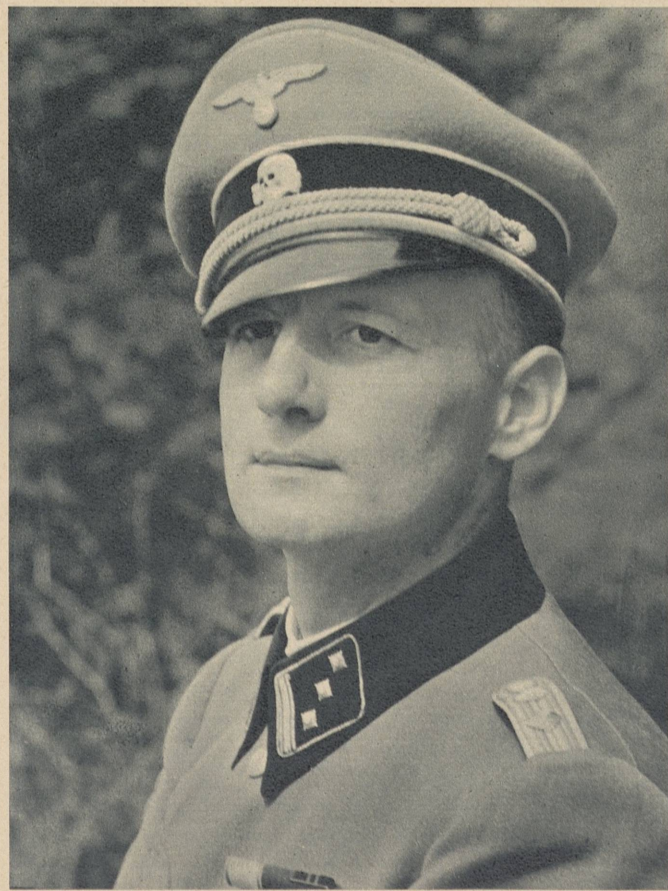
Kosakkene rider. I avdelinger på hundre mann bekjemper kosakkene, under ledelse av tyske offiserer, bandedesent bak fronten

PK-foto: OT.-Krigskorrespondent A. Mayer (1)  
 44-krigskorrespondent Hummel (1)



Det tyske stormdistinksjon på brystet. Den overstbefalende for en armé i øst lykkønsker den 61-årige borgermester fra et sted ved Donets øst for Charkow. Han har under de vanskelige avvergelses-kamper i mars og mai 1942 i samband med sin ukrainske milits, side om side med de tyske soldater, forsvart et viktig støttepunkt ved Donets. For sin mønsterverdige, tapre innsats ble han tildelt den tyske stormdistinksjon. Som bonde dyrker han igjen nu fredelig sin jord

PK-foto: krigskorrespondent Mittelstaedt



Frikorpset „Danmark“s første kommandør — et blodvidne for det nye Europa. 44-Obersturmbannführer Christian Frederik von Schalburg falt på østfronten i spissen for sine kjempende kamerater, skulder ved skulder med de tyske soldater og avdelinger av frivillige fra andre europeiske land

# Forræderi mot Europa

## Den håplose pakt Churchill—Molotov

Hvem har gjort Sovjet verdig nok til å kunne inngå allianser? Folk i England og i De Forente Stater vil gjerne, så fram de bare har en stutt hukommelse, si: Naturligvis tyskerne! For menigmann, som siden den tysk-russiske ikkeangrepspakt av 24. august 1939 stadig fikk høre at Stalin og Hitler marsjerte arm i arm, hadde aldri forstått at Hitler i november 1940 i Berlin hadde avslått overfor Molotov nøyaktig det samme som hr. Eden derpå med Churchills samtykke prisga overfor ham i mai 1942, nemlig den „strategiske sikring“ av Sovjetunionen etter krigens slutt fra Kattégat til Dardanellene. Naturligvis hadde de allierte hovedmakter først måttet seire på slagmarkene, i stedet for også i 1942 å bli slått runde for runde av tremaktpaktmaktens konsentriske krigsførsel.

Bare ganske få vil ennu huske de ergerlige bemerkninger av Winston Churchill fra de ulykksalige dager med de fire stores Versailleskonferanse da det plutselig kom ut at president Wilson bak Clemenceaus og Lloyd Georges rygg hadde sendt „en viss mister Bullitt“ til Lenin og Trotzky i Moskva for å innby tsarmorderne til diplomatens runde bord. Churchill hadde dengang, akkurat som marsjal Foch, det riktige instinkt for at de østlige steppers nihilisme, som var opphøyd til regjeringssprinsipp, enten måtte kvelles i fødselen gjennom et europeisk korstog eller i det minste holdes bak en „cordon sanitaire“s piggrådsperring. 20 år senere var Churchill parat til å slå ned Tyskland for enhver pris. Således var han og hans juniorpartner Anthony Eden hemningsløst med på verdenssammensvergelsen til den annen Wilson, F. D. Roosevelt, som gjennom den selvsamme Bullitt, hans sjefambassadør for Europa, fra Paris hadde latt trekke i trådene til fransk-mennenes sovjetpakt og som etterpå trekk for trekk spilte igjennom sitt „Anti-München“, fra begynnelsen med Englands og den franske republikks krigserklæring til Tyskland inntil Churchills forbund med Stalin og med Japan, som er alliert med Tyskland og Italia i tremaktpakten.

### Roosevelt hadde en idé

Da det for de allierte så uheldige utfall av vinterkrigen siden Pearl Harbour hadde nådd sitt høydepunkt med Singapores fall, og Stalins morderiske vinteroffensiver allerede var merkbare som skjebnesvangre fiaskoer, hadde president Roosevelt, som følte seg overlegen over for Churchill som strateg, en idé. Sovjetsamveldet måtte under ingen omstendighet bryte sammen i isoleringen. Det var jo „den første front“ etter dets egen og meningen til de to atlantiske forbundsfeller, som sendte tanks og fly over farlige sjøveger. Adgangen over Vladivostok lå innenfor Japans maktområde, den fra den Persiske bukt munnet direkte ut i

krigssonen vedKaukasus, så skulde i det minste Murmanvegen i det høye nord gjøres fri, nemlig gjennom en separatfred med Finland. Altså skrev Roosevelt brev på brev til Stalin i den hensikt å oppnå en erklæring fra ham om at han ga avkall på territoriale krav i vest. Presset var hardt, for bolsjevikene skrek etter leveringer og etter „den annen front“, men i stedet for den frasisgelseserklæring, som var blitt krevd av ham, sendte mannen i Kreml sin Molotov for annen gang til Europa, denne gang ikke til Berlin, men til den imøtekommende hr. Eden i London. Derfra fløy kommissæren, etterat han den 26 mai 1942 hadde undertegnet en engelsk-sovjetsk forbundsavtale for 20 år, videre til Washington, men han og Roosevelt hadde ikke meget å si hverandre. For forsikringen i artikkel 5 i londondokumentet om at England og Sovjetunionen etter seiren „hverken vil søke noen territorial tilvekst for seg selv eller blande seg inn i andre staters indre anliggender“, var blitt opphevet med klausulen som var satt inn i artikkel 3b om at England og Sovjetunionen, inntil de alminnelige fredsforslag er blitt vedtatt, „etter innstillingen av fiendtlighetene vil treffe alle de forholdsregler som står i deres makt for å umuliggjøre en gjentakelse av aggresjonene og krenkelsen av freden ved Tyskland eller en av dets allierte“. Utenriksminister Eden hadde i underhuset tilbakevist mistanken om hemmelige klausuler, og den alltid godt informerte journalist Clapper hadde meldt fra Washington at Roosevelt hadde vært imot enhver territorial innrømmelse: „Å anta Stalins krav, vilde betydd å rive istykker det atlantiske frihetsbrev.“ Etterat Molotov i en tale ikke med en stavelse hadde nevnt vestgrensen, varte det ikke lenge før innholdet av de hemmelige klausuler gjennom engelsk indiskresjon ble kjent i et skandinavisk land. I 5 punkter var Sovjet, fra vegen gjennom Kattégat til vegen gjennom Dardanellene og til Den Persiske bukt, underhånden blitt garantert alle strategisk-politiske posisjoner som det hadde, eller forsøkte å bringe i sin besittelse, før den 22. juni 1941. Roosevelt hadde riktignok ikke medundertegnet det britisk-sovjetske papir, og hadde også heri en annen Wilson, krenket trukket seg ut av „europeiske territorialstridigheters virvar“.

Virkingen av det britisk-sovjetske forbund var i sin endelige form ødeleggende. Fra Finland til Tyrkia forsto man at hverken Churchill eller Roosevelt kunde slippe bort fra å prisgi Kontinentet til sovjetgarnisoner og kominternsentraler. I en mesterlig tale pekte den portugisiske ministerpresident Salazar den 25. juni „på den uunnngåelige åndelige forvirring som ble framkalt av den engelsk-sovjetske allianse“. Han hudflettet uforferdet det

„anmassende og farlige overmot hvori det engelske folk tror seg immunt mot den uorden og den økonomiske og sosiale kamp som har smittet mer eller mindre hele Europa etter den siste krig inntil den spanske tragedie“.

Hva angår faren for en bolsjevise-ring av selve England, ja også forbrytelsen med den dokumenterte utlevering av Kontinentet til Moskva, så har der i England og De Forente Stater lenge rådet en sterk og stadig voksende uro som skulde dempes gjennom det fordrede, men ikke avgitte ord fra Stalin om Sovjetunionens vestgrense. Som eksempel bare „en introduksjon til det sovjet-britiske samarbeid“ av H. Foster Anderson i „The Fortnightly Review“, hvor en sammenligning mellom Imperiets overnasjonale karakter og Komintern fører til den tydelige konklusjon: „Å overlate ett eller annet europeisk folk til Sovjetunionen, vil bety dets eventuelle likvidering som europeere. Det er en utopisk ide å tro at Russland vil avruste etter krigen. De engelsktalende nasjoner vil sansynligvis atter redusere sine rustninger under sikkerhetsgrensen. I dette tilfelle vil hele Europa før eller senere bli enig. For intet land vil ønske å leve av Russlands nåde.“

### To etterkrigsverdener

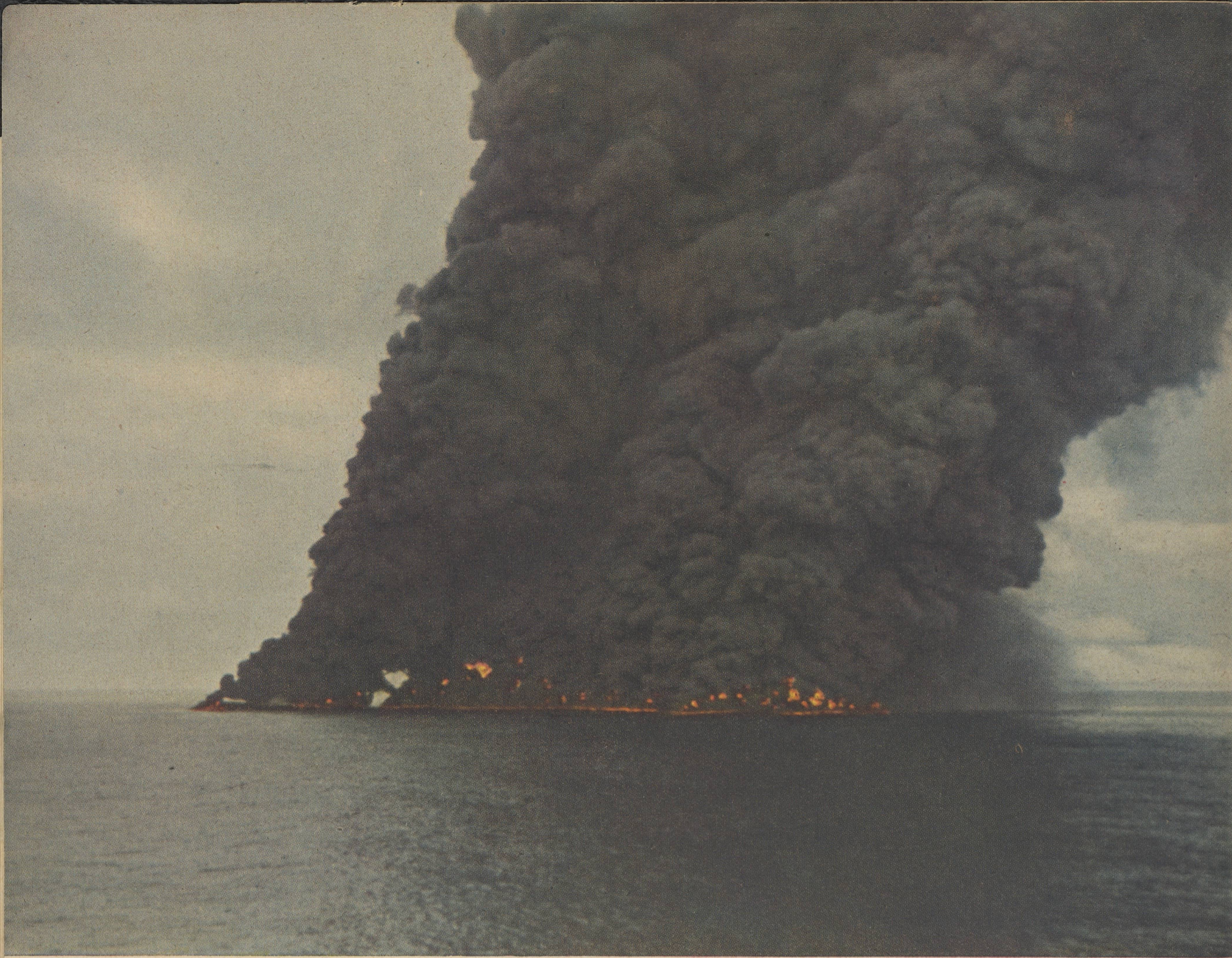
De atlantiske demokratiers dype mistro til den bolsjeviske allierte kan bare overgåes av Sovjets forbitelse mot de allierte. Sebastopol oppholdt like så lite den tyske store offensiv som Timosjenkos vinteroffensiver og hans siste framstøt i rommet ved Charkow hadde kunnet hindre den. Men sammenligningen mellom det, omenn forgyves, førte forsvar av Sebastopol med opprullingen av den engelske front i Egypt, kunde vel overbevise Stalin om at han var ofret som bedradd bedrager. I England, merket man for sent at Roosevelt ikke kunde vinne mot fienden, men bare ved hjelp av restene av det hittidige Common Wealth. Og i De Forente Stater, som plutselig av rent overmot hadde pådratt seg en tofrontkrig, brakte serien av britiske nedslag fra Singapore til Egypt stadig mer til uttrykk den følelse: Hva kjemper vi for, vel ikke for at England skal svikte? Den atlantiske koalisjons forretning med bolsjevismen klaffet like så lite som selve den britisk-amerikanske krig Ltd. Således vendte de militære nederlag seg politisk stadig mot den svakeste partner: England. Og dette England hadde villet by Europa og verden som krigsmål en etterkrigsordning, som ikke alene ble dementert ved de krigerske avgjørelses utvikling, men bare besto av uløste motsigelser. Førkrigssuverenene på Kontinentet, til hvilke man også syntes å regne president Benes og Otto von Habsburg, skulde sette inn igjen og Frankrike atter bli Eng-

lands trofaste fastlandsdolk, det selvsamme Frankrike som i sin indre svakhet jo allerede i de forløpne år var nær ved å bli sovjetprovinsen i det europeiske vesten. Gjenopprettelsen av de engelsk-amerikanske privilegier i Øst-Asia, som ikke alene ble satt ut av kraft av de seierrike japanere, men også ble avvist som utålelige av de hittidige tsjungkingkinesere, kunde der likeledes knapt tales alvorlig om. Tilbake ble bare den amerikanske ønskedrøm om å overta resten av arven etter det britiske imperium og å forsøke kontrollen over havene for egen regning.

I fullstendig motsetning hertil viste aksemaktens forbund med Japan seg i sin organiske opprinnelse, så vel som i sin militære grunnfestethet, som naturgitt og derfor uovervinnelig. Det var dog selve opphavsmennene til den annen verdenskrig, i spissen for dem president Roosevelt i hans karantene-tale av 1937, som hadde angitt de senere tremaktpaktmakter som forkjempere for en etterdemokratisk og anti-bolsjevisk nyordning av kontinentene. Mens de tre allierte motstandere, den ene med den andre, stadig tapte fra sovjetfronten til de uopphørlige tonnasjetaps virkelige „annen front“, vant tremaktpaktene, stadig den ene som følge av den annens seier, takket være en hevarmsvirkning som strakte seg over de fjerneste områder. Men fram for alt står der bak tremaktpakten en etterkrigsverden med en virkelig ordning og varig utvikling. Et enig, for den militære så vel som for den indre bolsjevisme befridd Europa i samarbeid med det nye Øst-Asia, det åpner håndgripelige muligheter til den nødvendige utligning mellom kontinentene. Når understatssekretær i USA-marinen, James Forestall, i sommer i Washington allerede mente å måtte forberede sine landmenn på en neste krig i hvilken De Forente Stater „eventuelt ikke vilde ha de tapre englendere, kinesere og russere ved sin side“, så er dette bare et bevis på hvor fullkommen i villrede verdenspolitikens trollmannslæringer derover har vært. Iallfall vil Europa gjennom sin enighet være et like så uegnet objekt for vilkårligheter utefra som Tyskland og Italia, etter de bitre erfaringer fra århundrer, gjennom sin enighet i den annen halvdel av det 19. århundre, opphørte å være objekt i de andre makters kamp. Englendere og franskmenn vilde helt opp til våre dager ikke forstå at Richelieus resept med å dele og herske på det gamle kontinent ikke passer lenger. Hvor lenge vil det vare inntil etteraperne av et forgangent europeisk diplomati i Det Hvide Hus' „hjernetrust“ tar lærdom av katastrofen med deres „verdensomfattende“ og dog så håpløst umoderne forbund med det synkende England og med den slagne bolsjevisme? M. Clauss







**Dødens fane.** Et tankskip har fått det dedbringende skudd utenfor USA.'s kyst

Foto Krigsmarinen

**Under det Røde Kors' tegn.** Sårede fra kampene i Marmarika blir fra sykebilen brakt over i en Ju 52, som bringer dem til hjemlandet

PK.-foto: Krigskorrespondent Oppitz

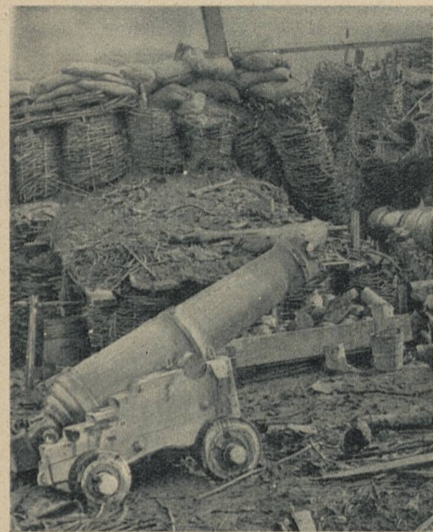


Den 2. juli 1853 marsjerte russiske tropper under ledelse av fyrst Gortsjakov inn i Donau-fyrstedømmene Moldau og Valakiet, og kommer derved inn på tyrkisk interesseområde. Tsar Nikolai mente at tiden var inne til å drive tyrkerne ut av Europa.

Dermed begynte — i et ganske annet hjørne — Krimkrigen som varte til 1856 og hvis historie framfor alt er historien om kampen om Sebastopol.

Den 4. oktober 1853 erklærte Tyrkia Russland krig. Tyrkia var henvist til hjelp fra de andre europeiske stormakter, som vel hadde gode politiske grunner til å hjelpe. Frankrike, England og senere også Sardinia, vil ikke på noen måte la Russland få fast fot ved Dardanellene. De har den største interesse av opprettholdelsen av et europeisk Tyrkia. Østerrike og Preussen inntar en meglende stilling.

Den 30. november overrasker en russisk eskadre under ledelse av viseadmiral Nachimov en tyrkisk flåteavdeling



Et fort etter franskmennenes stormangrep. I kampen om Sebastopol mistet russerne under beleiringen ca 94 000 mann, franskmennene mistet 44 000 og englenderne 13 000 mann

ved Sinope på sydkysten av Svartehavet, og tilintetgjør den. Nu trenger den franske og den engelske flåte, som allerede den 25. oktober 1853 var løpt inn i Bosporus, den 5. januar 1854 inn i Svartehavet. Da et ultimatum fra vestmaktene ikke ga noe resultat, erklærte de allierte den 28. mars 1854 krig.

Napoleon III. vil føre felttoget i Polen, tyrkerne foretrekker en avgjørelse i Kaukasus-landene. England som bestandig har forstått å dirigere sine forbundsfeller dit hvor det trenger dem, har framfor alt interesse av at den russiske Svartehavsflåte blir ødelagt, og så vedtar man i krigsrådet til sist Englands forslag avgjørelsen skal falle på Krim.

### Oppmarsjen

Overkommandoen over vestmaktene har den franske marskalk St. Arnaud. Franskmennene har til sin forføyning først 40 000 mann, England stiller ikke opp med mer enn 20 000 mann. Tyrkerne har 7000 mann. De alliertes flåte besto av 33 linjeskip, 102 krigsskip og slepedampere og 420 transportskip.

Om den overlegne lettsindighet hvormed nu en slagplan ble lagt, beretter selv det store britiske leksikon „Encyclopaedia Britannica“ hoderistende: „Det uhyre vanskelige foretagende ble behandlet som enhver annen enn vanskeligere sak „med megen lettferdighet“. Om landet selv

# ENGLANDS LITE BERØMMELIGE ANDEL

## Kampen om Sebastopol i Krimkrigen 1853—56

Etter at det tyske luftvåpen hadde bombardert de dypt orgrenete, og etter de mest moderne metoder teknisk og taktisk utbygde festningsanlegg i Sebastopol med bomber av alle kalibrer, og hærens artilleri samtidig med de sværeste kanoner hadde fyrt løs på denne verdens sterkeste festnings panserverker, artilleribunkere og fjellkasematter, utbygd i flere etasjer, satte infanteriet og pionérene, understøttet av stormkanoner og luftvern batterier den 7. juni 1942 inn et konsentrisk angrep mot festningen. 25 dager senere, den 1. juli 1942, var Sebastopol på tyske hender. For nøyaktig 89 år siden, i begynnelsen av juli 1853, begynte Krimkrigen. Midtpunktet var også den gang kampen om Sebastopol. Hvordan den forløp, skildrer følgende framstilling

visste man svært lite. Det engelske kabinett fastslo etter et flyktig blikk på kartet at Krim er en halvøy, og at intet kunde være lettere for den engelske flåte enn å avskjære Krim fra fastlandet, idet den holdt eidet i sjakk med sine kanoner. Nu hadde engelskmennene glemt å regne med den kjensgjerning at havdybden på begge sider av eidet bare er to-tre fot.

Om den britiske øverstkommanderende, Lord Raglan, beretter det samme britiske leksikon at han ikke hadde vært i aktiv tjeneste siden 1815. Han var en fullendt verdensmann, men dog med den uforbederlige vane under hele felttoget å omtale fienden som „franskmennene“. Selv i sine tjenesteberetninger til London skrev han „The French“ når han mente russerne.

### I forterrenget

Engelskmennenes og franskmennenes landhær, som først i juli 1854 inntraff i Varna, landet den 14. september på det nordvestlige Krim i bukta ved Eupatoria.

Den russiske flåte, som ellers var sterk nok, hadde forsømt å forhindre de alliertes landgang.

Den 20. september lyktes det franskmennene, som hadde fått forsterkninger fra det tyrkiske korps, å slå russerne som sto under ledelse av admiral fyrst Alexander Sergevitsj Mensjikov ved Alma. Etter dette nederlag sperret russerne innløpet til Sebastopols havn med en dobbelt rekke av krigsskip. For sikkerhets skyld senket de også 7 krigsskip i farvannet selv. Størstedelen av den russiske flåte hadde dermed stengt seg selv inne og gitt avkall på utfall mot sjøsiden, og overgir uten kamp motstanderen sjøherredømmet i Svartehavet. Med denne forholdsregel som den befalshavende til sjøs, admiral Kornilov, hadde utfordret uten Mensjikovs vitende, er sjøfestningen Sebastopols skjebne allerede beseglet.

Et forsøk på å overrumple festningen mislykkes. Havneinnløpet er sperret og nordsiden godt befestet. Vestmaktene må bestemme seg til å angripe byen sydfra. Mangelen på kart viser seg å være katastrofal. Russiske kart som er i de alliertes besittelse avviker meget fra hverandre. Et regiment som rykker ut en morgen og marsjerte hele dagen, befinner seg om aftenen på samme sted hvor avmarsjen om morgenen fant sted. Den franske leir er i sørvest. Engelskmennene har landet syd for byen ved Balaklava.

Den 25. oktober forsøker russerne ved et angrep på engelskmennene ved Balaklava og i november i slaget ved Inkermanplataet, å avskjære fra forbindelsen med havet. Det lykkes nesten. Engelskmennene blir på harde

nippet tilføyd et avgjørende nederlag, men i rette og siste øyeblikk kommer franskmennene under ledelse av general Bourbaki dem til hjelp. Med en kort liten setning nevnes denne hendelse i Encyclopaedia Britannica: „Under denne krise viste franskmennenes hjelp seg å være av uvurderlig betydning.“ Forøvrig hadde, etter den samme kilde å dømme, „general Tåke“ en finger med i spillet: „Slagmarken var innhyllet i tykk tåke som hindret de russiske og de allierte befalshavende i å benytte seg av de førertalenter de i virkeligheten hadde.“

### Beleiringen

I en stor halvsirkel omslutter de alliertes hær byen. Fra sør til Tsjernaja-munningen i øst. Der hersker en usedvanlig streng vinter. Farsotter forminsker arméene hver dag rives hull i frontens rekker. Men beleiringskorpset var litt etter litt vokset til en for tiden usedvanlige styrke på 250 000 mann. 800 kanoner av tyngste kaliber rettet sine rør mot festningen.

Russerne forsvarte seg seigt. Gortsjakov har i mellomtiden overtatt overkommandoen. Den største andel i det utholdende forsvar har to menn av tysk herkomst. Ætling av en gammel baltisk adelsfamilie, general grev Dmitry von der Osten-Sacken og, likeledes av tysk avstamning, pionérgeneralen grev Eduard Tottleben, som ennå under beleiringen utbygde festningsanleggene og forsterket artilleriarmeringen med skipskanoner.

I april 1855 begynner et fjorten-dagers bombardement. 500 kanoner overskyller byen med granater og legger største deler av den i ruiner. Stadig nye forsterkninger blir trukket fram. Også italienske tropper (ca. 15 000 sardiniere) trer i mai i året 1855 inn i kampen.

### Storm på festningen

Til tross for russernes motangrep rykker franskmennenes skyttergraver stadig nærmere festningen. Foran beleirerne rager Malakov-tårnet opp, en høyde som er utbygd til festningens sterkeste fort og som for en stor del behersker byen.

Gortschakow har i påvente av et generalangrep forsterket festningens besetning til 71 000 mann. Et første angrep mislykkes. Etter et nytt bombardement som legger de tiloversblevne rester av byen fullstendig i ruiner, stormer franskmennene ennå engang mot festningen og bryter denne gang motstanden. 349 dager holdt Sebastopol stand mot beleirerne.

Samtidig er engelskmennene under sin nye øverstkommanderende, Simpson, gått over til angrep på Redan-

stillingen. Dette angrep ble avslått av russerne. Uten de franske forbundsfeller hadde det sett bittert ut for kampen om Sebastopol. Bare tapet av det beherskende Malakov-tårnet foranlediget Gortsjakov til å trekke seg tilbake til nordsiden av bukten. Men først lot russerne alle kruttmagasinene gå i luften og satte fyr på resten av byen. De siste fortene ble sprengt, og de hundre skip som var igjen av krigsflåten ble senket i Ssevernabukten.

### Rådløse seierherrer

Det lykkelige resultat er der, men seiren blir ikke utnyttet. Englenderne står der, selv litt forundret over hendelsene, men de kommer ikke på den tanke å forfølge den slagne fiende. London spør Simpson hvordan denne uvirksomhet kan forklares, hva den betyr. Da Simpson svarte at han måtte vente til han ble mer klar over de russiske planer, skrev dronning Viktoria til ham, at hun kunde være fristet til å gi ham det råd å spørre etter disse planene i St. Petersburg... Man vet ikke engang om man skal fortsette videre. „Napoleon III.“, slik står det i den tidligere siterte Encyclopaedia Britannica, „var trett av krigen, og skjønt England som led under bevisstheten av den lite rosverdige rolle det hadde spilt under stormen på Sebastopol, gjerne hadde ført krigen videre, vilde det ikke gjøre dette alene.“ Det har aldri vært Englands vis å føre krig alene. Alexander II. som den 2. mars 1855 kom på tronen etter Nikolai, er også tilbøyelig til å ville slutte fred, særlig da russerne ved erobringen av Kars den 28. november delvis hadde gjenvunnet sin våpenære. Slik kommer freden i Paris i stand; den ble undertegnet den 30. mars 1856.

For første gang på to århundrer har Storbritannia, med Frankrike som forbundsfelle, ført en europeisk krig hvor det naturligvis gjaldt å utvide dets innflytelse.

I kampen var franskmennene seierherrer, men i resultatet England, som hadde skånet seg selv og allikevel nådd sine mål: å styrke sin makt-



Engelske kavalerister foran Sebastopol. Det engelske avsnitt av fronten ved Inkerman holdt på å bryte sammen. I siste minutt forhindret franske forsterkninger det fullstendige nederlag. I „Encyclopædia Britannica“ står det at Krimkrigen „i alminnelighet bare er verdt å minnes, fordi den vel er det felttog i engelsk historie som er fort slettest“

stilling i Middelhavet og den midtre Orient.

Men den øverstkommanderende Lord Raglan's navn vil ikke gå i glemmeboken, fordi han i Krimkrigen bar en vid frakk. Raglan-frakken ble overtatt av den engelske armé, og gikk siden over til et begrep i moteverdenen.

# Stormangrep på Sebastopol

Beretning om de menn og de våpen som i løpet av 25 dager erobret verdens sterkeste festning

PK-beretning: krigskorrespondent Wilhelm Walz og Hilmar Pabel

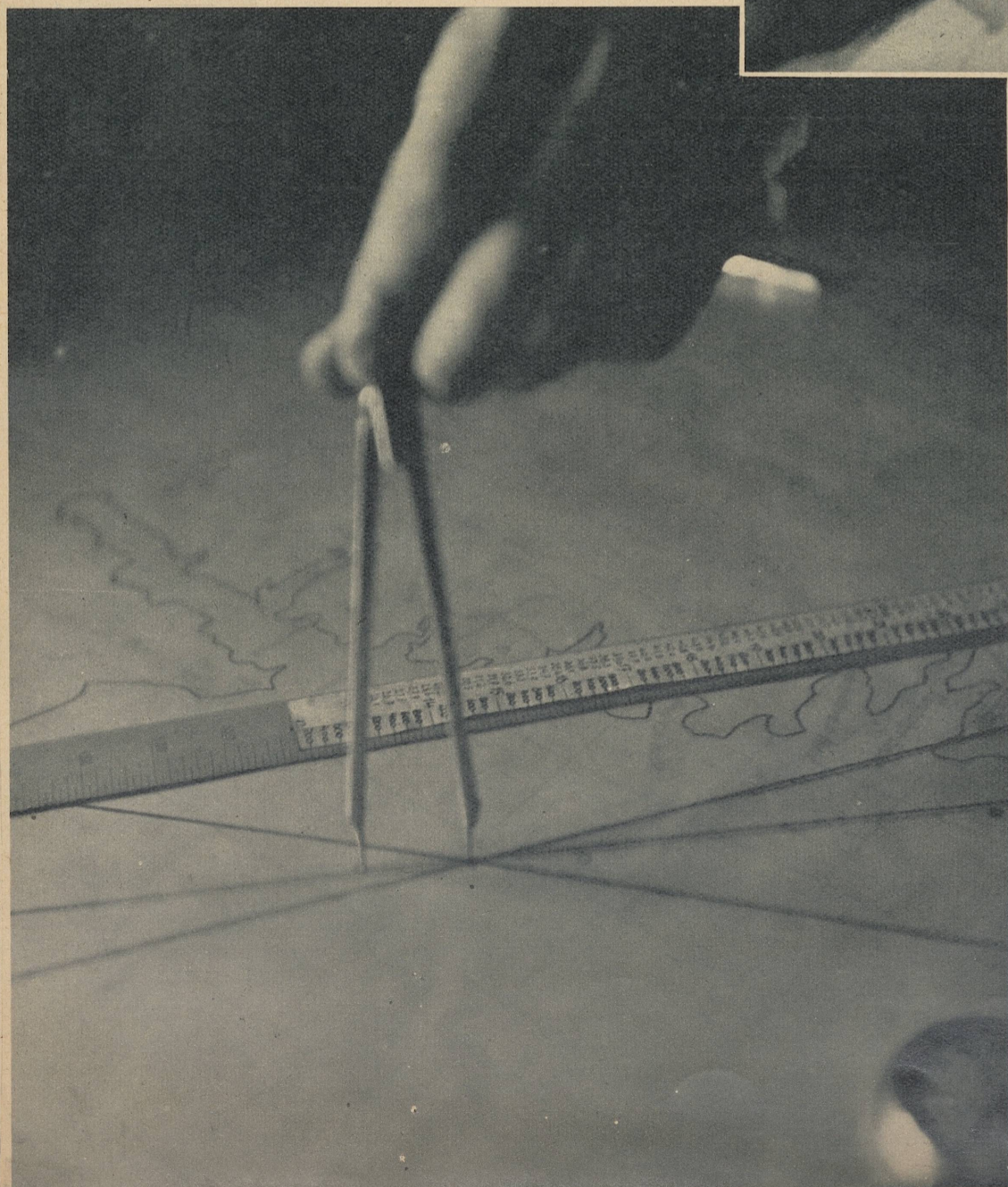
## Angrepsordren er kommet

Den skjebnebestemmende sirkelet. Tungt og tyngste artilleri har inntatt sine stillinger rundt om Sebastopol. Den 7. juni, litt over klokken 3 om morgenen, begynte de utallige rør å drønne for å forberede stormangrepet

Offisersrådslagning før stormangrepet. Terrenget som bød på ideelle muligheter for forsvarerne og den fullkommen moderne utbygning av festningsverkene, stilte de tyske og forbundne tropper overfor uforlignelig vanskelige oppgaver



De første som fikk føling med fienden. Oppklaringsflyene har gjort sitt arbeid. Nu starter styrkampsflyene. Generaloberst friherre von Richthofens nærkampflyavdelinger ble stilt overfor





mangfoldige oppgaver. De tilintetjorde tilførselene innenfor festningsbeltet og til sjøs, de ødela artilleri- og feltstillinger og sendte sine drønnende hammerslag mot festningsverkens kupler

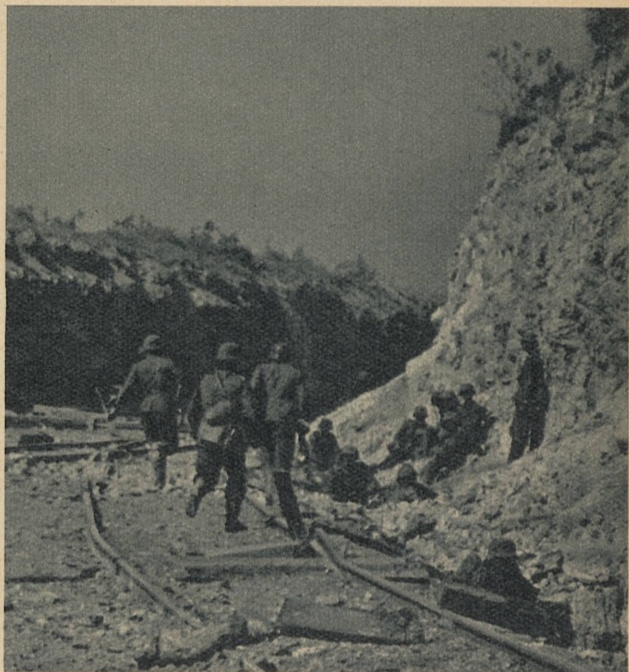
Foran Sebastopol mangler intet kaliber. I 25 dager konsentrertes på alle deler av festningen en ildgivning som minner om material-slaget ved Verdun. Hvert skyts og hvert skudd kom fra Tyskland og har gjennomsnittlig tilbakelagt en veg på 2000 kilometer

PK-foto: krigskorrespondent Rülhe





Der borte ligger Sebastopol. Ved en eneste uavbrutt kamphandling på 12 dager hadde tyske infanteri-divisjoner brutt gjennom festningens nordbelte og sto på bred front ved Ssevernajabukta



Dypt inne i festningen, i et virvar av slukter og kløfter. Infanteriets stormangrep løste seg opp i tusenvis av enkeltkamper. Hvert bakkehell, hver haug, hvert fjellrede måtte tas i nærkamp. Terrenget alene var allerede en festning for seg

## Stormangrepet



På veg til forbindningsplasseñ. Infanteriet har stormet — infanteriet bar kampens hovedbyrde, det tyske i nord, det rumenske i sør





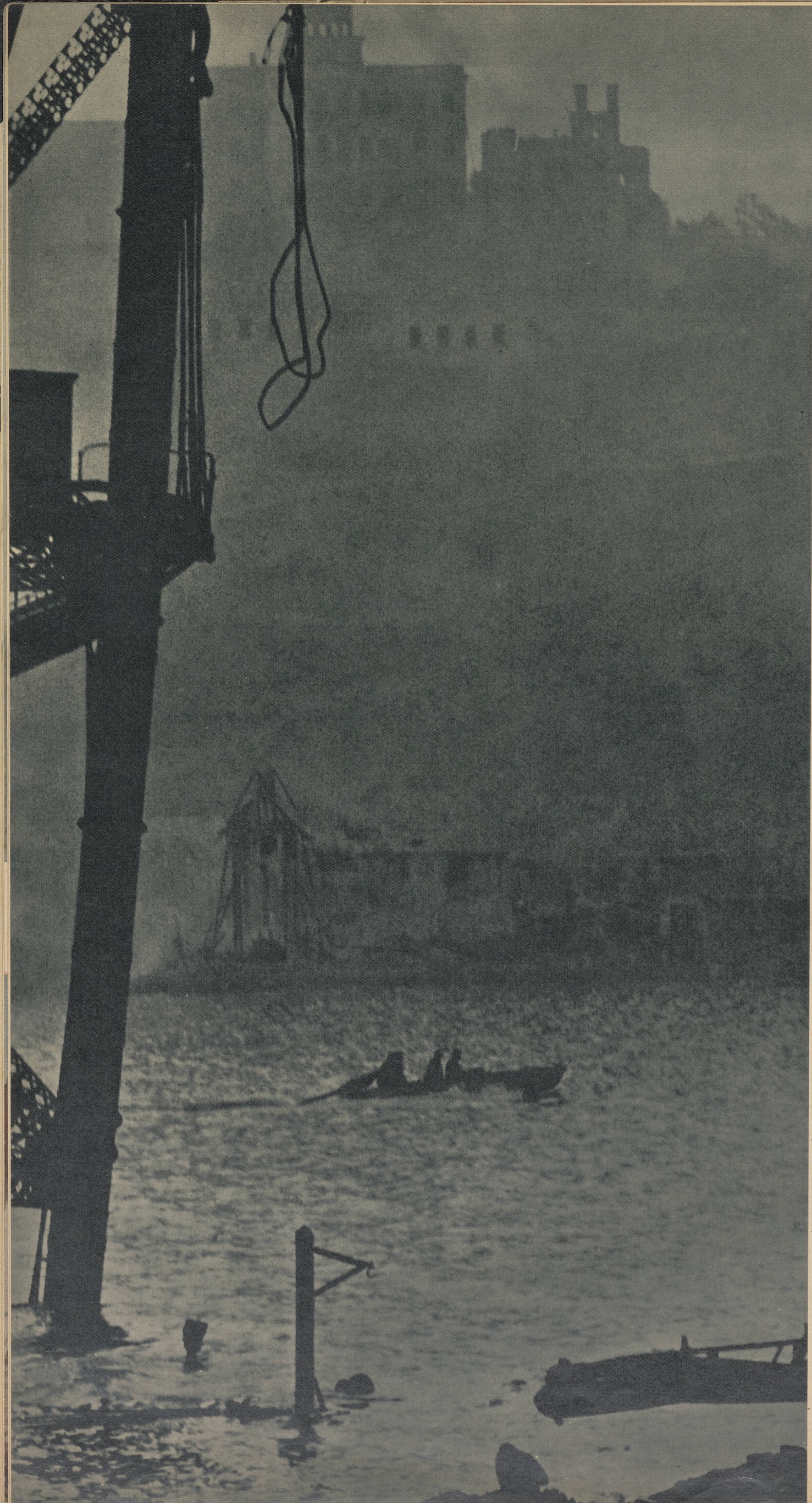
Ett av ni: Stormangrep på „Stalin“. I de første dager har infanteriet foruten dype minefelter, sterkt utbygde, seigt forsvarte fjellstillinger, tatt de ni store fortene Stalin, Maxim Gorki, Molotov, Tscheka, G. P. U., Sibir, Volga, Lenin og Nordfortet



Etter et stormangrep — frammarsj til neste mål. I endybde av 20 kilometer var festningsverkene om Sebastopol utbygd. Og det var om å gjøre å bryte gjennom dem med ett slag. For mann, hest og motor gas der ingen pause — den ene hjalp den annen framover i et landskap som allerede tidlig om morgenen hadde 30 graders varme og hvor der så godt som ikke fantes vann



I forreste linje. Dag etter dag måtte infanteri og pioner er løpe storm mot en fiende som forsvarte seg til siste patron. Wilhelm Walz, en av „Signal“s krigskorrespondenter, som tok bildene til denne beretningen, var med under stormangrepet på fortet „Stalin“ og ble såret der. Han skriver: „Til sist lå vi rett foran fortet ennå i splinterområdet for våre egne granater. Sovjetkanoner og sovjetfly skjøt på oss. I to timer kom vi ikke av flekken. Jeg grep etter feltflasken — den hang i reimen, tom med et gapende hull. Da jeg tok det siste bilde, rev en granatsplint jakkeermet mitt opp, og en annen splint gikk gjennom støvellæret. Ved det neste spranget fikk jeg et slag i hodet og falt stum forover . . .“



←  
I hjertet av Sebastopol. En av de første tyske stormbåter som infanteriet satte over med, krysser sjøfestningens havn. I bakgrunnen rager byen spøkelsesaktig opp, innhyllet i røykskyer







Bunkerstilling på jernbanefjellet — etter stormangrepet

Det var verdens sterkeste festning

De siste overga seg. Støttrupper henter restene av  
Sebastopols besetning fram fra en jernbanetunnel  
↓ PK-foto: krigskorrespondent Horter (2) Wetterau (1)



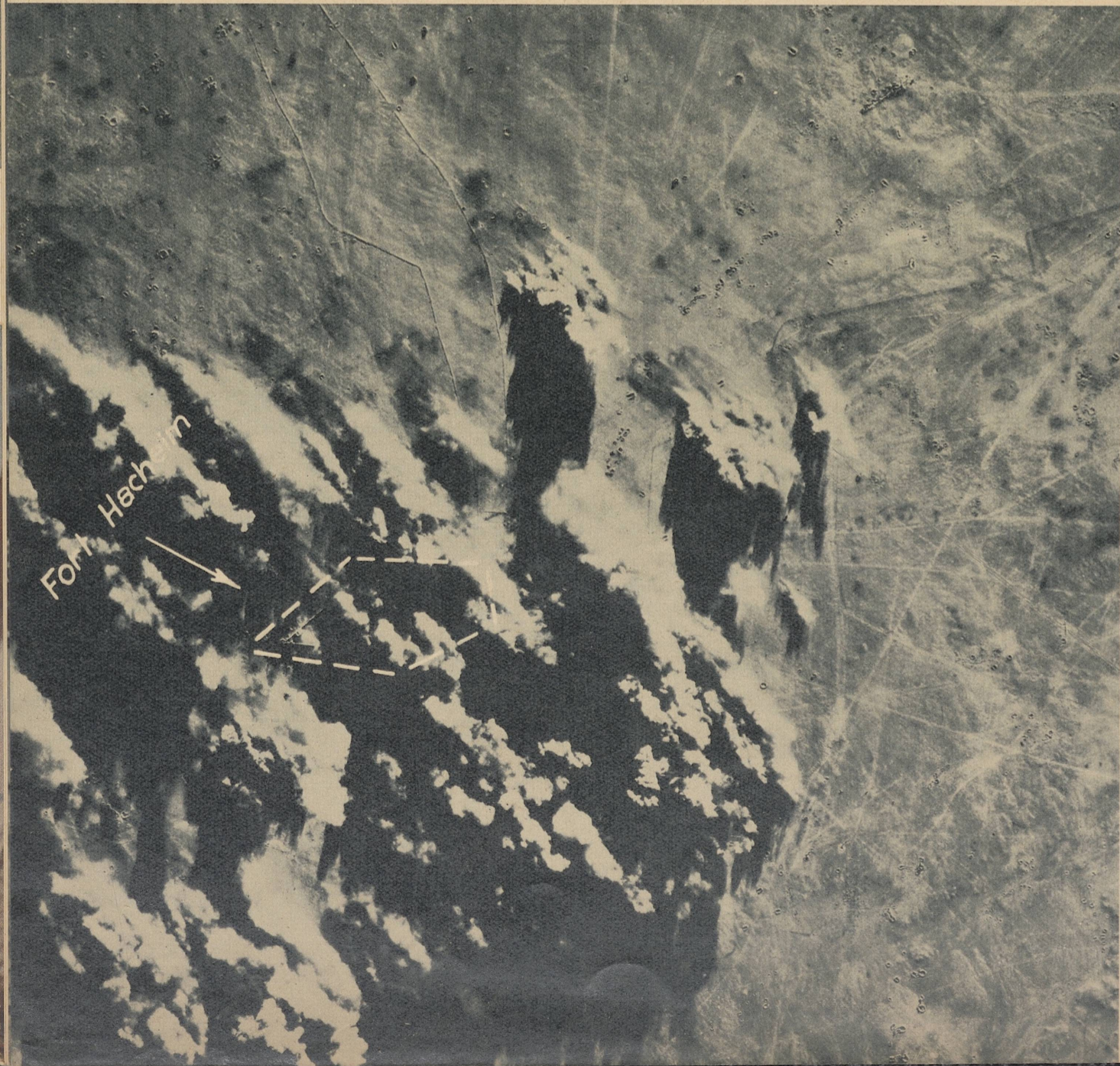
SLUTT



**Styrkampfly** over fort Hacheim. Angrepet ruller! De første bølger av tyske styrkampfly er klar til styrt mot de tallrike skyttergraver og stillinger (1). Seks stuka er allerede i styrtet (2), mens de etterfølgende enno flyr rett fram mot målet. De første bomber kommer straks til å detonere, og over den ensformige ørken stiger røyk og støvskyer opp

← **Bomber.** Omgivelsene og befestningsanleggene ved Bir Hacheim er fullstendig oversådd med bomber fra styrkampflyene. Eksplosjonskyene står høyt til værs over fortet som ikke lenger kan unngå tilintetgjørelsen

Fotos: Luftwaffe



## BIR HACHEIM

var det britiske forsvarsystems sydlige hjørnestein i Nord-Afrika. I formiddagstimmene den 11. juni ble fortet stormet, etterat luftstridskrefter hadde bombardert stillingene rundt om og fortet selv med stor virkning. Over 2000 fanger — for største delen tilhengere av general de Gaulle — ble brakt inn



En erindring — fra et nedskutt sovjetisk bombefly  
PK-Foto: Krigskorrespondent Fredersdorf

Tokt over Finland, de 35000 sjøers land  
PK-foto: Krigskorrespondent Roehr





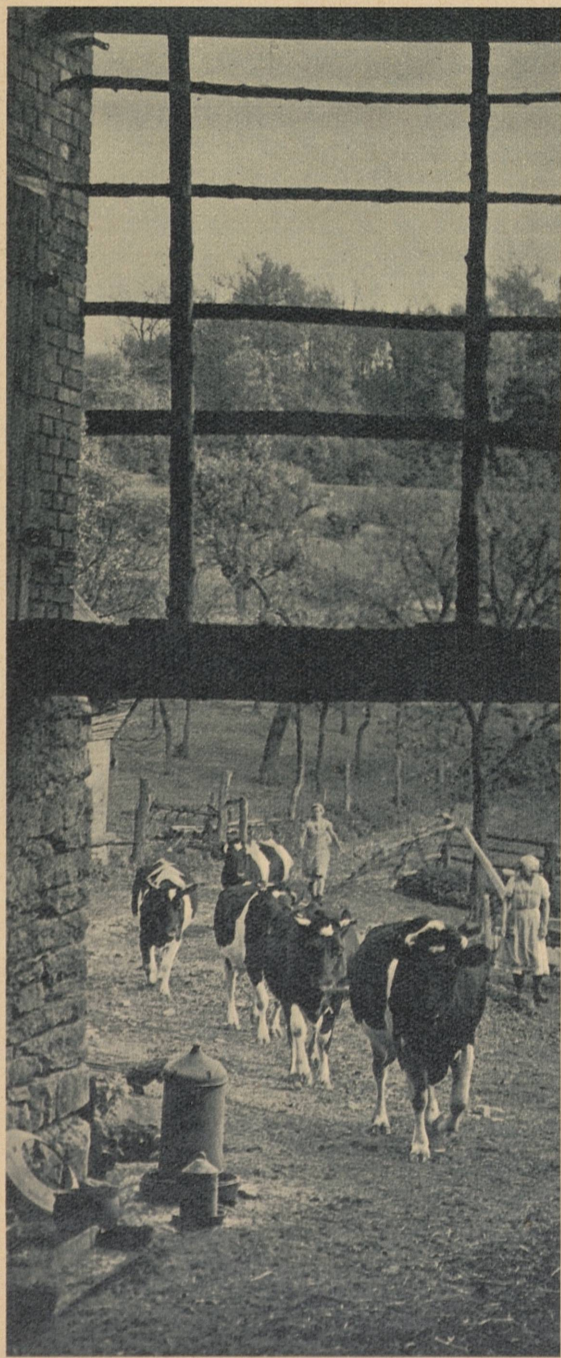






Bonden Karl Schlotes gård. Han eier 40 tønner åkerland på bakkeskråningene til et 300 meter høyt skjell- kalkberg, på hvis koll landsbyen ligger.

# NIKOLAUSBERG *En tysk bondegård under krigen*



„Signal“ bringer her utsnitt fra livet på en gård i en „grenselandsby“. „Grense“ betyr her ved den laveste grense for det lønnsomme. Åker og åker er ikke det samme. Den som må pløye og høste på karrig jord, har en ulike hardere lodd enn den bonden som arbeider med den svarte jord og kan la buskapeen beite på saftige havneganger. Og krigen øker alle krav til det ytterste

← Når aftenklokkene klemter. Kjørne vender hjem fra beite. Beiteene er ikke rike, fordi kalkjorden i skråningene tørker fort ut

→ Bonden. Karl Schlote er 49 år gammel og, til tross for at han ble alvorlig såret under krigen i 1915, en utrettelig arbeidende bonde, og dertil en eksemplarisk fører for sitt landsbysamfunn. Begge hans to eldste sønner er i felten. Foruten sin kone, sin datter og kårkonen, har han bare en polsk arbeider på odelsgården



← En liten symfoni i rødt og hvitt

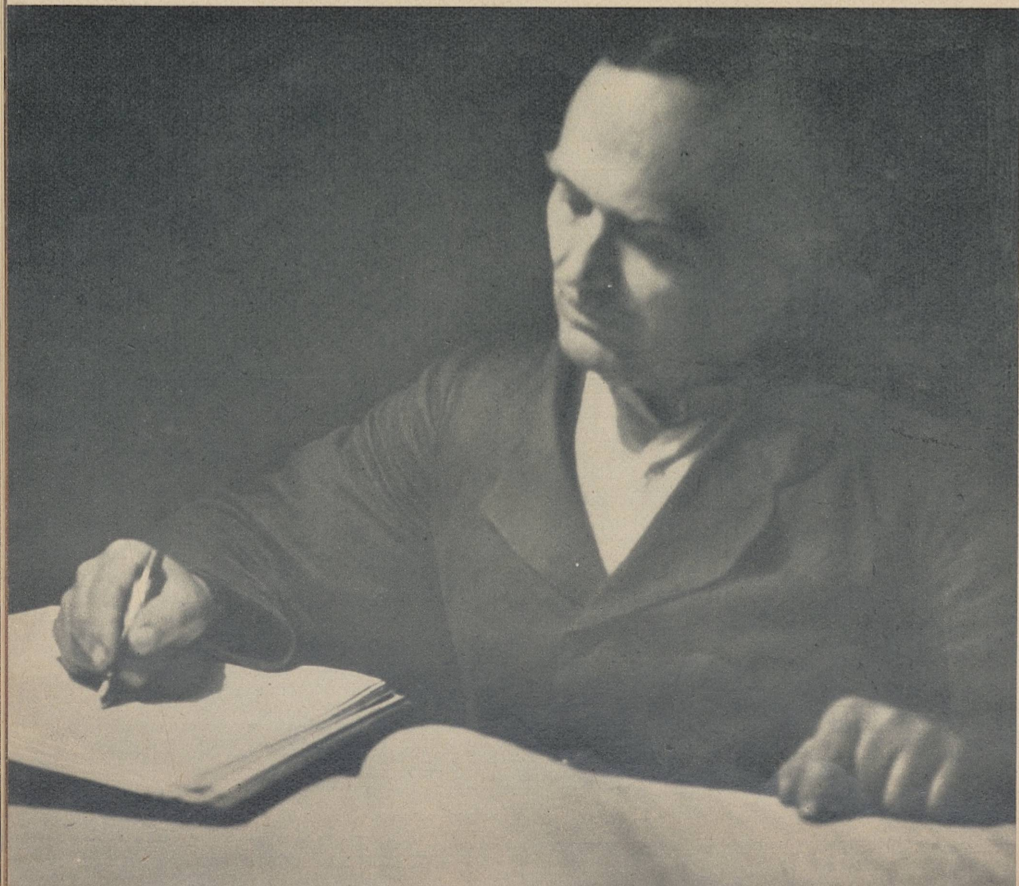


Bak plogen. Bonden i arbeid på den stenete bakkejord



En for alle — nabohjelp. Med sin traktor hjelper Karl Schlote alle bønder som ikke klarer arbeidet med egne spann. Han kjører endog ofte landsbyens produkter til byen 6 kilometer borte

Kretsbondeløveren om kvelden over bøkene. Han er dessuten sparekasseforvalter, leder av stedets eggssentral samt kirkeverge



→ Den første om morgenen. Datteren Annemarie nærer opp og innleder dermed den lange arbeidsdagen på garden





### En tysk bondegard under krigen

Også kårkone arbeider med utrettelige hender. Hun er 66 år gammel, husholdning og hage kjenner henne som en iherdig arbeiderske. Ved siden av henne sitter Karl-Heinz, gardens yngste

Bonden elsker den jord han overtok fra sine forfedre og som han gir videre til sine etterkommere, ikke bare i forhold til hva den kaster av seg. Man kan vel si at han henger så meget innerligere ved garden sin jo mer svette, arbeid og nøysomhet den krever av ham. Den karrige jorden krever av den enkelte at han viser hjelpsomhet overfor naboen i fellesskapets interesse. Landsbyen Nikolausberg, hvor odelsbonde Karl Schlote er krets-

bondefører, er ingen rik by. Den ligger på et 300 meter høyt berg av skjellkalk. Den som kjenner litt til jordbruk, vet at der av kalkforvitring ikke blir noen særlig ideell fruktjord. Det bakete terreng gjør livs- og arbeidsforholdene ennu tyngre fordi regnet, som binder skjellkalken dårlig, hurtig renner ned i dalen og tar med seg matjorden — jorden forblir fattig og tørker snart inn. De bønder, som må livnære seg på slik jord, kommer bare tungt til

en velstand som gjør det mulig for dem å skaffe seg de tekniske hjelpemidler, det moderne landbruk kjenner til, for å oppnå større grøde. Nu forlanger nettopp krigen at hver kvadratmeter jord, også den utakknemligste, blir utnyttet på det omhyggeligste... Og bonden klarer det! Hva bonden yter, er mer enn arbeid, det er en kamp som med ære kan hevde seg ved siden av hans sønners heroiske kamp ved fronten. Ingen sparer seg, også kvinnene, de unge og de gamle prøver å yte fullt

mannsarbeid. I Nikolausberg utgjør en bondes gjennomsnittlige ukentlige arbeidsytelse 80.5 timer, en bondekones 81.9, og andre familiemedlemmers 76.3 timer. Dette framgår av undersøkelser som et institutt ved det nærliggende universitet har foretatt. Enkelte bønder og bondekoner har nådd 90 timer, under innhøstningen 100 timer i uken. Det betyr en daglig arbeidstid på mer enn fjorten timer, søndagene medregnet. Viljen til å hjelpe med i krigen har satt dem i stand til å prestere dette.

↓ Kone på garden har dobbelte plikter. Fra tidlig om morgenen til sent på kveld arbeider hun på garden og i fjøset. Dertil sørger hun for mat og drikke. Etter gammel skikk skjærer husbonden brødet



# KAMPHANER *Fortelling av M. L. Bihan*



Et glemselens slør hadde lagt seg over deres første møte. Det fant sted i en eller annen havn, men hvor det vet jeg ikke.

Koff satt oppe på ankerspillet ombord i båten hvor han hørte hjemme. Han tenkte på hyren, på piken sin eller kanskje ikke på noe bestemt, mens han satt og røykte. Han var stor og lys med nordboerens blå øyne. Han var ennå lysere enn jeg kan beskrive det. Salt sjø og vind bleker slikt hår, og får det til å se ut som et virvar av bast.

På kaien rett overfor sto Le Goff og lente seg mot en bomullsball og tygde på skråen sin. Han var mørk og av middels størrelse. Ansiktet var barket med framstående kinnben og skjeve øyne. Hensunken i dype tanker stirret han bort på ankeret som fullt av tang, rust, mønje og tjære hang ut av klyset.

Mannen ombord, Koff, likte ikke fjeset til mannen nede på kaien. Han sa også til seg selv at det ikke passet seg for en sjømann som en tvilsom fremmed å glane slik på aktverdig fraktdods. Det var ikke akkurat noen tiltalende tanker, men det var nu det han sto og tenkte på. Og det greide seg for ham.

Den andre, derimot, syntes at man-

nen ombord hadde et ansiktsuttrykk så glatt som en kattepote, og det likte ikke han. Han syntes også det var uhørt av en matros å stå der og glo og vente på at suppen sto på bordet i messa. Heller ikke det var noen tiltalende tanker, men det var nu engang så.

Likesom for å rettferdiggjøre sine tanker løsrev skikkelsen på kaien seg fra bomullsballen og gikk med litt vaggende gang et par skritt framover for å tyde bokstavene i bakstavnen: „Altona“-Hamburg. Le Goff's munnviker fortrakk seg foraktelig. Han hadde ikke noe til overs hverken for denne skuta eller for disse folkene.

Koff på sin side holdt øye med mannen over relingen. Han la merke til hvordan denne gikk nedover kaien med hendene i bukselommene. Han så ham gå oppover landgangen og ombord i en fraktdamper. Et flagg hang på hekken. Han hadde heller ikke noe til overs for disse fargene... Han reiste seg, gikk makelig ned på kaien og leste skutas navn: „Ville du Havre“ —. Han rynket på nesen.

\*

Lang tid etterpå møttes de for annen gang i London i en kneipe borte i et smug i Whitechapel. Bråket fra et skingrende elektrisk piano blandet seg med surret fra en broket folkemengde. Luften var tykk av tobakksrøyk. De to satt ved hvert sitt bord, støttet seg på albøene — og drakk.

Da Le Goff så at Koff betalte og gjorde mine til å gå, reiste han seg også.

En kvart kabellengde fra hverandre slentret de i halvmørket gjennom de trange gatene til de kom ned til havnen. Plutselig hørte den som gikk bakerst av dem — det var Le Goff — et forferdelig spektakkel. Drøye eder og lyden av kraftige slag brøt nattestillheten. Le Goff begynte å gå fortere.

Koff lå allerede i gaten. Tre menn holdt ham. En tykk megære holdt akkurat på å gjennomsoke lommene hans med den ene handen og med den annen puttet hun en gammel fille inn i munnens hans.

Le Goff nølte ikke et øyeblikk. Han hørte til de mennesker som uten å tenke seg lenge om knytter det rutete lommestørkle om neven for å kunne slå hardere til uten å skade handen og som er av den mening at skallen er til for at den av og til skal få seg en trykk...

Da Koff reiste seg opp og hadde fått pusten igjen, så han på den annen og kjente ham igjen. Men han sa ikke noe, hverken hvorledes eller hvorfor, heller ikke takket han... Sjøfolk mener at det ikke bestandig er nødvendig at man gir uttrykk for sine følelser. Le Goff sa heller ikke et ord. Så bega begge seg av sted gjennom et virvar av smågater. Da de møtte en politimann, tok de hverandre i armen og begynte å gå langsommere forat det

skulde se ut som om de bare var ute og spaserte litt.

Men da de slapp hverandre nede ved kaien hadde begge følelsen av at den annen kanskje allikevel ikke var en riktig venn. Det finnes slike ubestemmelige følelser som vi ikke kan forklare nærmere...

Koff ble stående foran sin fraktdamper. Landgangen var trukket opp, men skipssiden var bare skilt fra kaien med en fender. Koff gjorde ved tegn forståelig at det greide seg hvis han bare fikk ned den korte taustigen for å komme opp på dekket.

Den andre brummet:

„Ja.“

„Ja?“ sa Koff forbauset.

„Ja“, gjentok Le Goff.

Og han holdt hendene foldet fram som en stighbøyle. Men Koff sa ennå engang:

„Ja?“

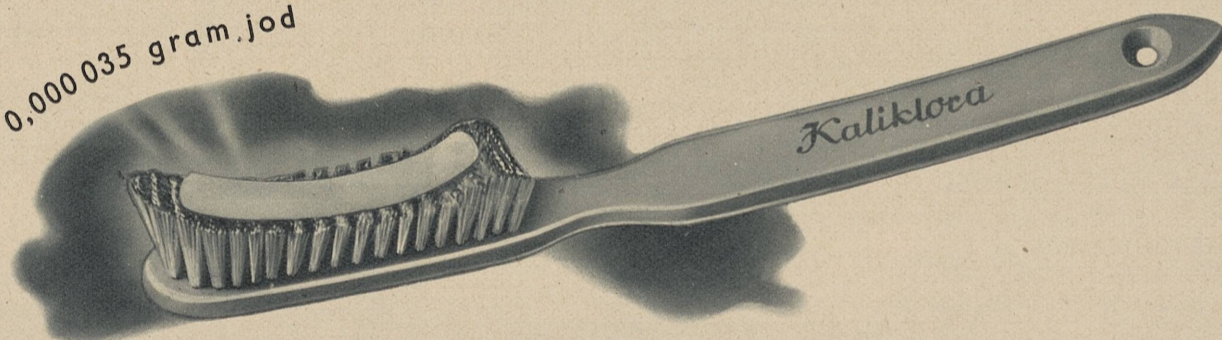
Og han tilføyd noen spørrende ord som den annen ikke forsto.

Le Goff på sin side mumlet noe som Koff ikke skjønnte. Koff visste bare at den annen hadde sagt „Ja“, men at han ikke hørte til hans folk. Le Goff visste også at den annen ikke hørte til hans folk, men at han allikevel sa „Ja“. Dessuten visste de begge to at fraktdamperen „Altona“ av Hamburg og fraktdamperen „Ville du Havre“ var skuter som ikke kunde komme godt overens med hverandre.

En mann fra Hamburg som ikke forstår, tror at man gjør seg lystig over ham. En bretonsk sjømann som ikke forstår, blir lett hissig.

Til sist gjorde Koff en utålmodig bevegelse, trakk på skuldrene og smilte for seg selv. Den annens ansikt fortrakk seg til en slags grimase, og plut-

0,000 035 gram jod



## Bare en ganske liten mengde jod

trenger ved tannpleie med jodkaliklora inn i munnens slimhinne og videre inn i blodet — og allikevel er virkningen forbausende. Til forebygging og helbredelse av betennelser i tannkjøttet, som ofte bevirker løsning av tennene (paradentose), såvelsom mot ømfintlige

tannhalser. Det gis på grunnlag av den medisinske litteratur og etter mange tusen lægers og tannlægers godkjennelse intet bedre middel. Hvis det trenges en mer intensiv virkning, benytter man etter lægens opfordring „Sterk-Jod-Kaliklora“.



selig slengte han Koff med et kraftig puff ut i det nattsvarte vannet mellom skipsskroget og bryggekannten. Han hørte at Koff støtte mot forskallingen da han kom opp igjen, så stakk han av.

\*

Da de møttes for tredje gang, skjedde det i en nødhavn. „Altona“ kom fra Brasil med en ladning kaffe for Hamburg. „Ville du Havre“ var på hjemvegen fra Norge fullastet med pitprops som skulde til Caen eller et sted der omkring.

Det var i Antwerpens havn, tror jeg, at Le Goff var på veg ombord. En aften eller en morgen? Jeg vet bare at det var mørkt som i en kullboks. Dessuten føk det med svære snefiller som la seg fast på tauverket. Det var så kaldt at flo og ebbe stivnet som til glass.

Le Goff var altså kommet ned til båten, da han hørte en kort plystring. Han la om kursen, tung og vektig som et slagskip, og så en skygge komme mot seg som han syntes å dra kjensel på. En stemme ropte til ham:

„Fill du Hafre . . .?“

Han ga til svar: „Ja.“

Stemmen spurte igjen: „Altona . . .?“

Og Le Goff fikk et støt som av en torpedo midt i maven. Det er som bekjent sjømannens vannlinje. Han styrtet baklengs i vannet. Så stakk Koff av. Han hadde hevnet seg og var tilfreds.

\*

Det er ikke så lenge siden at de to møttes for fjerde gang. I åpen sjø. Jeg tror det var et eller annet sted i Kanalen.

Le Goff sto oppreist ved roret med

hendene fast presset om rattet. Det var ombord i en aviso, et forbannet ynkelig nøtteskall. Der var sårete som man hadde lagt oppe på dekket, og der var menn som holdt seg fast til vantene og samtidig tviholdt på geværene sine. Og der var andre som huket seg sammen omkring luftvernkanonene, hvis lange rør raget truende opp mot himmelen hvor flyene drønnet.



Nu hadde kommandanten sagt til Le Goff: „Bra så . . . du viker ikke en tomme rormann! Du lar deg heller skyte skakk og lam, hvis det ikke går på annen måte . . .“

Han sa „ja“ inne i seg, for han var bretoner, som jeg allerede fortalte, og bretonerne sier „ja“ i stedet for „oui“.

Han hadde svart „oui“, for bretonerne er som man vet, også franskmenn . . .

Men Koff satt inne i flyet sitt med hendene presset mot maskingeværet, øynene ved siktet, blikket rettet mot det fjerne oppover og nedover.

Plutselig sa piloten til ham med en stemme som hørtes ganske tydelig gjennom hetten.

„Jeg styrter . . . og slipp ut de svære „eggene“ . . . når jeg retter opp igjen, knaller du løs . . . Forstått?“

Han svarte: „Vell!“

Han hadde en følelse i lemmene, i magen og i den uttørrete strupen, som om han dreide lik en snurrebass. Han trodde at han besvimte og lukket øynene. Da merket han en skjelving og så under seg et skipsdekk som flyet nesten streifet. Han klamret seg til maskingeværet og lot det bjeffe løs. Det var som om kulene slo tilbake. Blod strømmet nedover ansiktet hans, og hans siste tanke var at han måtte dø. „Javel . . .“

Le Goff lukket øynene. Det var som om havet eller himmelen hadde åpnet seg og truet med å sluke skipet med mann og mus. Kulene pep om ørene på ham. Blod strømmet nedover ansiktet hans, og hans siste tanke var at han måtte dø. „Ja . . . oui . . .“

\*

De møttes enu engang . . . Koff og Le Goff har de skarpskårne ansikts-trekk og det matte blikk som er eget for mennesker som har lidt eller tenkt meget — hva forøvrig ofte går ut på det samme.

Denne gang står de på samme skipsdekk. Det er en stor ny fraktdamper som nettopp slipper ankrene. Skipper'n kommer og anviser de to det samme

arbeid: den ene skal betjene anker-spillet, den annen skal holde øye med ankerkjettingen.

De svarte begge samtidig:

„Javel“ og „Ja . . . oui.“

Sammen gikk de med vaggende skritt mot babord og skottet på hverandre fra siden.

Da sa den ene plutselig:

„Fill du Hafre . . .?“

Og den annen svarte:

„Ja . . .“

Men samtidig gjorde han ham det klart at han ikke hadde sakene sine ombord i „Ville du Havre“ lenger. Og nu er det hans tur til å spørre:

„Altona . . .?“

Og Koff svarer:

„Ja!“

Og samtidig lar han ham forstå at han heller ikke har sakene sine ombord i damperen „Altona“ lenger.

De forstår hverandre ikke riktig ennu. De har det lurende uttrykk og den nervøse sitring som mennesker har som vil springe i strupen på hverandre . . .

Plutselig piper kapteinens fløyte — skarp, gjennomtrengende, utålmodig.

\*

Og allikevel, her treffer vi dem igjen: to store, brede rygger i røyken som langsomt sviner hen, begge like, bøyd over den klirrende ankerkjettingen som skrapende og hvinende glir over dekket. Ankeret faller. Med et dumpt drønn graver det seg ned som et levende vesen.

Jeg kan ikke akkurat si i hvilken havn dette foregikk og hvordan det endte. Men hva jeg kan si er at dette skip het „Europa“, og at det var pent vær.

Tegninger: K. F. Brust

**ZEISS**  
*Umbrol*  
**BRILLEGLASS**

*gir den fullkomne beskyttelse*

BERLIN - KÖLN - HAMBURG - WIEN

CARL ZEISS  
JENA

Fås i de optiske forretninger



# Ved utgravningene for å finne Polyandreion

støter arkeologene på overraskelser / Av vår særkorrespondent i Hellas, Heinz Medefind

En ung mann — som er flere tusen år gammel. Denne teatermasken fant de tyske arkeologer under utgravningene i Kerameikos, hvor kirkegården i oldtidens Aten lå. Av de rødbrune fargerester kunde man konstatere at det måtte dreie seg om masken til en ung mann for kvinnemaskene ble i oldtiden gitt en hvit fargetone. Hvorledes kan det nu være gått til at den har fått sin plass her mellom gravene? . . . Kanskje har en eller annen kastet den over kirkegårdsmuren for to og et halvt tusen år siden



Vitenskapens medhjelpere. Menn i lange sjøstøvler står og sprøyter råolje på en sump i Kerameikos, Atens lavest liggende område, hvor grunnvannet aldri forsvinner, og hvor moskitoene har sine yngleplasser. Den således utsprede olje dreper insektets larver og fjerner derved faren for malaria. På denne måte lettes forskernes søkning etter Polyandreion, den berømte mangemannsgrav



En overraskelse i graven. Lederen for de tyske utgravninger, dr. Gebauer, åpner en av de mange enkeltgraver som ble avdekket under gravningen etter mangemanns-graven. Den inneholder et kvinneskjelett, (bildet til høyre.) ved hvis hode der står en urne. Det er den første av denslags graver som ble funnet i Aten. Fra hvem stammer den asken som urnene inneholder? Er det ektefolk som er bisatt i denne felles grav? Slik er det alltid ved utgravninger: de løser gamle gåter og stille nye

Det er nu nesten 2400 år siden den store greske statsmann Perikles holdt en minnetale over de atenere som var falt i krigen på hans tid. Historikeren Thukydidides har bevart denne tale for etterverdenen. I denne omtales den mangemanns-grav, i hvilken alle de falne fant sitt siste hvilested. På den tid ble alle de døde brent i felles-

## Se hvad De tar

De må se hvad De fotografere og De må se det helt nøyaktig for å få gode fotos.

Derfor er alle Voigtländer-kameraer utstyrt med sin bekjente optiske søker som tegner alt lysende klart og skarpt.

Har De optisk søker, Voigtländer optikk, og dessuten den hendige „snapshot-utløseren” på fotbrettet, vil fotograferingen skaffe Dem glede, berikelse og hygge.



De berømte

**Voigtländer**-kamera

skap på slagmarken, og deres aske ble overført til hjemlandet, hvor den ved vinterens begynnelse ble høytidelig bisatt i en felles æresgrav. I denne hviler det klassiske Hellas' døde helter fra Perikles' tid helt til den hellenistiske tid. Tyske vitenskapsmenn

har besluttet å grave ut denne mangelmanns-grav som forlenget er skjult under nye jordlag. Utgravningene ble nu påbegynt på kirkegården i oldtidens Aten. De funn som blir brakt fram i dagen, forblir i Hellas som den greske stats eiendom.



EXTRA *leicht*

**Hensolet**

**DIALYT**

Prisme - kikkerter  
til Reiser Sport Jakt.

M. HENSOLDT & SOEHNE  
Opt. Werke A-G, Wetzlar





## Det svakeste punkt i vår sunnhet

Tennene er den del av vårt legeme, hvis sunnhet er alvorligere truet enn de andre organer. Det beste bevis på dette er den uhyre utbredte tannr te (karies), som likefram må betegnes som en farsott.

Kampen mot denne farsott kan bare føres med hell, når vi blir klar over hvordan denne tannr te oppstår og hva vi må gjøre for   forhindre den. Ved begynnelsen til tannr ten skjelner vi mellom to farekilder. Den første er den indre svekkelse av tennenes motstandskraft ved en gal ernæring. Den annen fare er den ytre ødeleggelse av tennene. Dette kan tilskrives matrestene, som etter hvert måltid setter seg på tennene, i tannmellomrommene og i tyggefurene. I munnens fuktige varme begynner disse rester fort   gjøre — særlig om natten n r spyttfloden opphører. De derved oppståtte syrer fjerner kalken fra tannemaljen, oppløser den helt inn til tannbenet, og nu trenger farlige bakterier gjennom tannbenskanalene inn i det indre. Er bakteriene først engang nådd inn i det indre, da varer det ikke lenge for tannmargen under voldsomme smerter d r og går i forråtnelse. Slik blir den døde tannmarg til ynglested for nye sykdomskilder, som forgifter hele legemet og framkaller farlige sykdommer.

Det hersker ingen tvil om at tannr ten ved passende forholdsregler med tiden vil kunne stanses i stor utstrekning, hvis enhver av oss vilde pleie tennene riktig. Det er da fire fordringer   oppfylle: 1. Styrking av tennene ved hjelp av fornuftig kost, som styrker tannoppbyggingen. Dertil hører framfor alt grovt helkornbr d, poteter, melk, frukt og grønnsaker. 2. Hver bit må tygges grundig, forat tennene skal få arbeid og næringen forberedes riktig for fordøyelsen. 3. Daglig grundig og samvittighetsfull tannpleie med tannbørste og en god tannkrem, som f. eks. Chlorodont, er nødvendig, forat alle matrester og tannbelegg kan bli fjernet. 4. Regelmessig to ganger om året må en tannl ge eller dentist få anledning til   undersøke v re tenner nøyaktig. Derved kan også den allerminste tannr tekilde oppdages og lett og billig fjernes.

Kvalitetstannkremen

**Chlorodont**

viser vegen til riktig tannpleie

# Når ble de oppdaget?

En dyrekalender fra tre århundrer

1492

**Tamne papegøyer på Antillene.** Christofer Kolombus, oppdageren av Amerika, traff på papegøyer i fangenskap hos de indianske innvånere på Antillene.

1503

**Veggelus i sengene i London.** De viste seg   være mindre farlig enn den byldepest som hoffets damer til   begynne med trodde flekkene etter stikkene skrev seg fra.

1513

**Kong Manuel av Portugal f r et levende indisk neshorn.** Albrecht D rer, N rnbergs store mester, skar i 1515 ut et bilde av dette dyr i tre. F rti år senere ble dette bilde opptatt i sveitseren Gesners store dyrebok. Selve dyret ble sendt som gave til paven, men det nådde ikke fram til Rom.

1516

**Den første melding om pungrotten.** I sitt verk „De orbo novo“ gir Petrus Martyr følgende beskrivelse av den: „I nærheten av floden Maraguen oppdaget man et nytt dyr; det var nærmest et misfoster, for det hadde revens kropp og hale, apens bakkropp og føtter, det hadde hender nesten som et menneske,  rer som en flaggermus, og under magen hadde den en mage til, akkurat som en lomme som den holdt ungene sine i fra de ble født og til de kunde ernære seg selv.“

1520

**Et hvalrosshode til pave Leo X.** Den nordiske biskop Erich Falchendorff sendte fra Trondheim et nedsaltet hvalrosshode til paven. Det ble malt i Strassburg på vegen til Rom.

1534

**En franskmann oppdager geirfuglen.** Cartier kom med to b tmannskaper til Funk Island på Nyfundland. På en halv time drepte manskapene to b tladninger av de vergeløse fugler. Ved   spise disse mengder av ferskt kjøtt, ble sjøfolkene kurert for den skj rbuk som de led av.

1535

**Spanske hester til Buenos Aires.** Don Pedro Mendoza brakte hopper og hingster fra Andalusia og Tenerife til pampaen i nærheten av den nye by. Et halvt dusin av dyrene ble igjen da Buenos Aires ble forlatt på grunn av indianerne. Dyrene ble forvillet og dannet stammen til de nuværende tall se store hestehjorder på pampaen.

1572

**De første brevduer.** Da spanjerne beleiret den nederlandske by Haarlem, benyttet besetningen seg for første gang av brevduer som brakte etterretninger fra de innesluttede til utenverdenen. I 1574 brukte besetningen i Leiden det samme middel overfor de spanske beleirere.

1583

**Dyr i rav.** Michael Mercati framstilte for verket „Metallotheke“ de første avbildninger av dyr og dyrerester innesluttet i rav. Først i 1717, over to hundre år senere, kunde dette verk bli utgitt av Leuciscus.

1587

**Staten overtar  stersfiskeriene.** Kong Fredrik II. av Danmark erklærte at  stersfiskeriene ved kystene sto under statens overhøyhet, og forpaktet dem til interessentene.

1592

**„Himmelfugler“ uten føtter og vinger.** Den lærde nederlander Jan van Linschoten beskriver „himmelfuglene“ på Malakka som „paradisfugler“, og forteller at ingen har sett disse fugler i live, for de levde bestandig i luften, vendte seg alltid mot solen, og kom først ned på jorden like før de skulde d . De hadde hverken føtter eller vinger, hvilket man jo også kunde iaktt  på de fugler som kom til India og av og til også til Nederland.

1597

**Kaptein Scellinger bringer den første levende kasuar til Europa.** Den kom fra  ya Banka. En javansk fyrste hadde for rt den til den nederlandske kaptein. I Amsterdam ble kasuaren gjennom fiere måneder vist fram mot betaling og ble deretter kjøpt av grev Solms, som i lang tid holdt den i Haag. Derpå ble den kjøpt av kurfyrsten av K ln og til slutt av keiser Rudolf II.

1598

**Duefugler på Mauritius- ya.** Nederlander de Vry som skildret sin landsmanns, admiral van Necks reise, omtaler for første gang dronten som ved slutten av det 17.  rhundre allerede var utdødd. de Vry kalte dyrene for „Walk-fugler“.

1611

**Melding om de „severdige“ termitter.** Fra en bok av Clusius: „Den nederlandske sjøfarer van der Hagen så i Amboina i en stor  demark med få tr r store hauger av r d jord av form som høystakker. De var fulle av huller, om hvilke ganske små ormer løp omkring. Negrene forsikret at disse haugene, skjønt de var 15—16 fot høye, ble samlet sammen av disse smådyrene i løpet av 30 til 40 dager, hvilket sikkerlig var beundrings- og severdig.“

1613

**Mastodontknokler som ble tilskrevet mennesket.** Den franske kirurg Mazurier oppdaget tenner og knokler av en mastodont i Rhonedalen nedenfor Lyon. Han holdt dem for   være knokler etter kimbrerkongen Teutobod og reiste rundt i Frankrike og Tyskland med skjelettet. Hans feiltagelse er forståelig. Da tennenes form og t rnes antall av fem ikke passet på noen av de dyr man kjente den gang, kunde anatomene ikke annet enn bekræfte at det her dreide seg om menneskeknokler.

1627

**Uroksens foreløpige ende.** Den siste ku av den en gang over Europa og Forasia utbredte vildokse (uroksen) kreperte i skogen ved Jaktorovka i det daværende P len. Først i 1932 lyktes det brødrene Heck i de zoologiske hager i Berlin og München ved kryssning av forskjellige beslektede kreaturraser   oppdrette en ny urokse.





## Funnet igjen etter et halvt årtusen

*Kolumbus' verdenskart fra tiden  
for hans reiser*

**F**or 450 år siden, den 3. august 1492 stakk Cristoph Kolumbus med tre karaveller til sjøs fra Palos på sin første tur. Bare med største møyе kunde historieforskernes kaffe-dokumentariske bevis for den italienske sjøfarers bedrifter. Det var framfor alt italienerne som var interessert i å finne sin landsmanns brev og kart. Den italienske forsker professor Sebastiano Crinò oppdaget for 20 år siden det her avbildede kart. Først etter inngående studier av alle forhåndenværende dokumenter og etter tyding av karttekstene, ble Toscanellikartets ekthet fastslått.

En viss Nicolò de' Conti fra Chioggia var i det 15. århundre den første europeer som reiste til Japan. Etter hans hjemkomst oppfordret pave Eugen IV i Florens ham i mange lærdes nærvær til å skildre sine reiseinntrykk. Blant tilhørerne befant det seg også den store florentinergeograf Paolo dal Pozzo Toscanelli, som på grunnlag av disse skildringer laget „vera cosmographorum descriptio“, det nye verdenskartet. Det ble ferdig i 1457, og tilsvarer nøyaktig de data som står i Toscanellis brev til Kolumbus den 25. juni 1474. Våpenet i nederste hjørne til venstre — rødt kors på sølvbunn — (sølvet er oksydert) ble konstatert å være den florentinske borgerstands våpen. Det til høyre legitimerer som kartets besitter familien Castellani-Altafronte. En første kopi av kartet laget Toscanelli til kong Alfons V av Portugal og annen kopi til sjøfareren Kolumbus. Kartet er tydeligere når man bøyer det, skriver Toscanelli. Geografen hadde tegnet inn opplysende tekster. Den mest interessante av disse tekster står i det ytre av de to skriffbånd, som ble satt inn i Atlanterhavet vest for Europa, og lyder: „På den annen side av øya kjenner man hverken til land bebodd av mennesker eller en fri gjennomfart for rormannen, for sjøfarerne oppholdes her av tåke.“ De to tegninger ovenfor til venstre og høyre utenfor kartet er målestokker. En av disse to har 26 „rom“, noe som også er nevnt i brevet til Kolumbus: „Fra Lissabon rett fram til Quinsay (angivelig en gammel-asiatisk by) er det 26 rom på dette kartet. Ethvert av disse rom tilsvarer 250 mil.“

Dette nye verdenskart gikk fra republikken Florens' besittelse over til den italienske stat og ble så oppdaget i nasjonalbiblioteket i Florens av professor Crinò. Forskeren har innlagt seg store fortjenester ved tydingen av dette kartet, som vi her viser leserne som et verdifullt bidrag til Kolumbus' historie. *Fra*





**Kolumbus hos kongen.** „Beretning og bilder“ kaller den sydtyske komponist Werner Egk sin nye musikalske historie „Kolumbus“. I den forteller han om en tidsalders storartede epos i kunstnerisk stilisert troskap. Kolumbus ber kong Ferdinand av Aragonia om hjelp, mens de to samtalende i forgrunnen diskuterer for og imot den store plan, og koret fra sidegalleriene følger tildragelsene med hentydende betraktninger. Fra scene til scene veksler den realistiske bakgrunn for de historiske begivenheter, på vårt bilde fra første scene er den et middelaldersk verdenskart. De talende og koret på galleriene bibeholdes. Slik understøtter scene-bildet komponistens hensikt

# HISTORIE OMSATT TIL MUSIKK

*Werner Egks „Kolumbus“ og den historiske operas fornyelse*

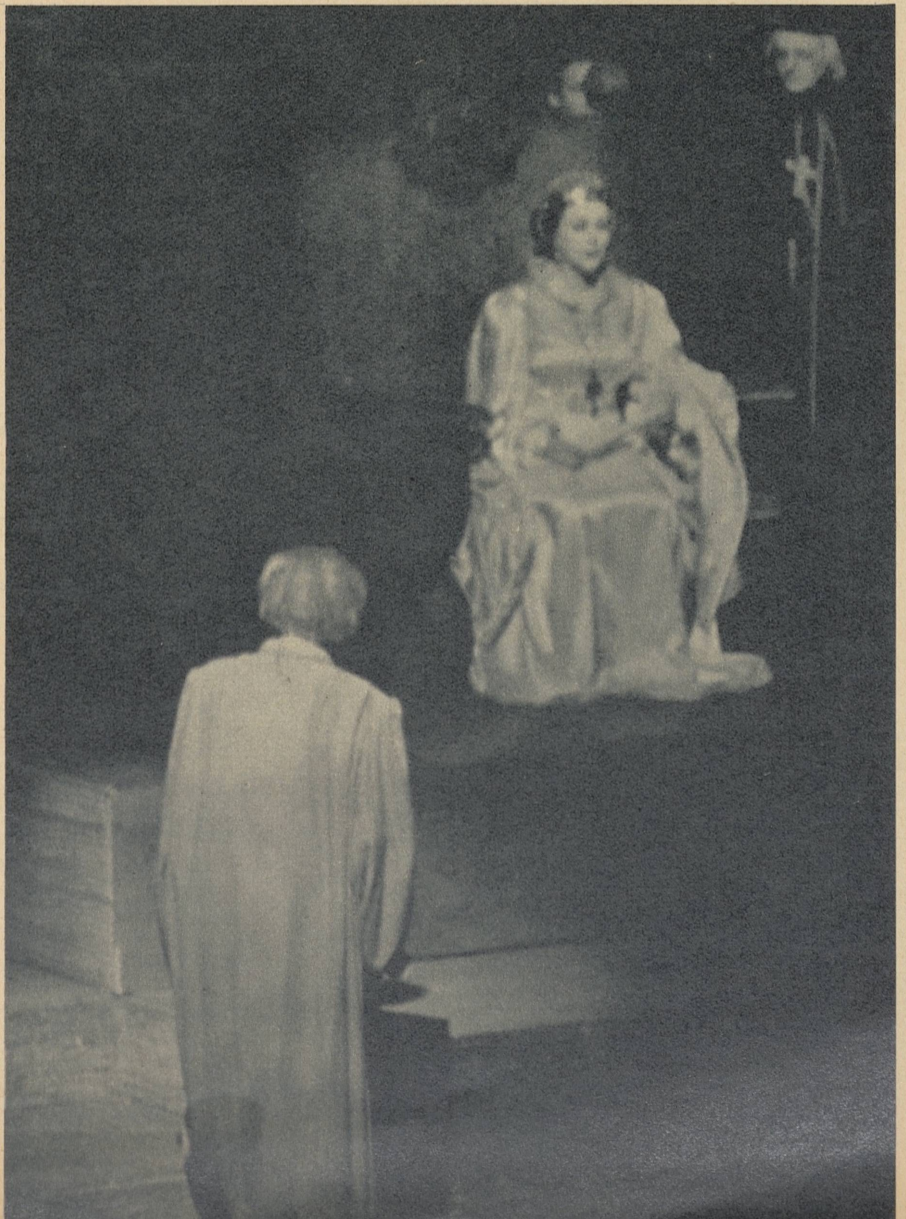
Historie er gjerning. Men gjerningen vokser fram av sjelens dyp, av drøm og besatthet, den vokser over motstand og mislykke. Som noe som tilhører den enkelte, trer den ut i den store kjede av årsak og virkning og blir til skjebne for almenheten. I verdens oppfatning og verdsettelse bekreftes dens stilling og betydning. Med ny energi befatter operaen seg med behandlingen av det historiske stoff. Den nye oppgave fordrer en ny form. For å gi det fjerntliggende en illusjon av virkelighet søkte det romantiske musikk-drama, med det realistiske teaters midler, å trekke den mytiske dikteverden i følbare, anskuelig nærhet. Den moderne opera setter den historiske virkelighet ved stilisert framstilling i en kunstnerisk avstand for derved å framheve den dypere mening med det som skjer.

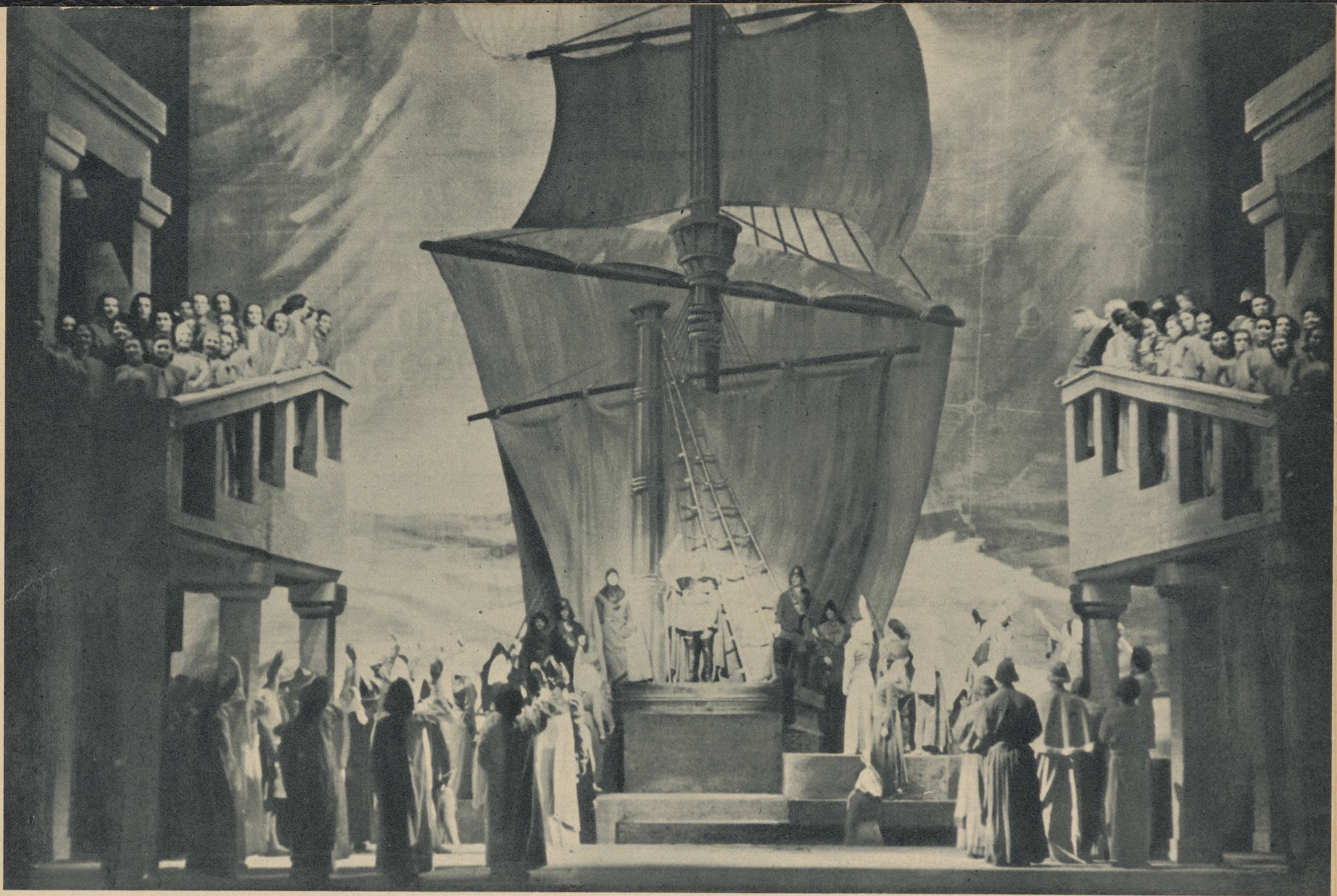
Werner Egk har med den ytterste konsekvens virkeliggjort den nye form i „Kolumbus“, som i begynnelsen av året hadde premiere på operaen i Frankfurt am Main og siden ble oppført på forskjellige tyske scener. „Beretning og

bilder“ er verkets undertittel. I de enkelte scener rulles heltens liv opp for oss. I en dialog fullstendig gjøres beretningen idet de to samtalende, som anklager og forsvarer, diskuterer hans gjerninger og skyld. Et kor avrunder spillet ved belærende betraktninger.

Den svermeriske dronning Isabella, som var begeistret for de uoppdagete fjerne lands fortryllelser, hjalp med sin tro Kolumbus mot kong Ferdinand av Kastilias hån og mot forfekterne av middelaldersk vitenskap. Med tre karaveller, med et mannskap bestående av eventyrere og løslatte straffanger våget Kolumbus den dumdristige ferd. Han når det paradiset han hadde drømt om. Hele Spania gir gjenklang av en triumfens rus, man aner en ny tidsalders komme. Men gullbegjær, splid og forræderi gjør paradiset til et elendig-

**Kolumbus setter seg igjennom.** Avvist av kongen, vinner han dronning Isabella for foretaket å finne sjøvegen til Vest-India





Tanken blir til virkelighet. Under klokkeklang og dyster bønnesang fra de tilbakeberne gir Kolumbus ordre til avseilingen



he.ens helvete. Oppdageren ender i fengsel. Han dør ensom, fattig og foraktet, nedtyngt av sin dåd som hadde forvandlet seg til forbrytelse.

Musikken lar hendelsenes tragiske innhold komme fram med hensynsløs hardhet. I sammentrengt form skjuler den et overmål av vital energi. Den bærer i seg en uttrykkets strenghet og knapphet, som bare sier det vesentligste. Den spiller de kjempende makter ut mot hverandre som skarpeste kontraster, når midt inne blant indianernes melodiske sanger, erobrerens „Land“-rop setter inn som skrikende dissonans når takkefestens te-deum, spilt av trompeter, etterfølges av de opprørske matrosers frekke sang. Den maler gullbegjærets impulsive utbrudd og den dystre resignasjon på dødens terskel. Den hever den historiske gjernings tragiske verdighet høyt over menneskelig mangelfullhet og svik.

←  
Den tragiske forvikling. Kolumbus står ved ferdens mål foran indianernes gudbilder. Den nye verdens oppdagere blir grepet av gullbegjær og bestekker sin store dåd





Triumf og ende. Med jubel og larmende festligheter feirer Spania erobringen av nye land og umåtelige rikdommer. Ensom og plaget av bevisstheten om menneskelig skyld, som hver stor dåd forlanger som tribut, dør Kolumbus. Det siste bilde er gjengitt etter et utkast av teatermaleren Hellmut Jürgens, hvis planer ble gjennomført ved iscenesettelsen av premièren i Frankfurt am Main



WHEN



MOUSON  
LAVENDEL



Festen begynner med — høytidelig hårklipping. Etter gammel skikk må dette foregå oppe på taket av fedrenegården, før brudgommen får se bruden. Osman Refats beste venn holder en farget stokk med halvmånen over ham. En pung med tobakk symboliserer fruktbarhet og velsignelse i det nye ekteskap

„Vil du ha ham?“ spør mullaen høytidelig bruden, som tett tilslørt og midt blant gjestene bøyer seg over en pute. Og tre ganger svarer hun: „Ja, jeg vil!“



Den siste time i foreldrenes hus. Omgitt av sine krinnelge slektninger renter den tilslørte brud på tegnet til oppbrudd for å begi seg til sitt nye

# TATAR

igjen etter

PK.krigskorrespondent Gronefeld ble på Krim invitert i bryllupet til en tatarsk frivillig. For

I festlig opptog gjennom byen. Jubel og musikk fyller luften. Fulgt av sine „brudepiker“, ennu med slør for ansiktet, skriker bruden bortover mot





hjem. Etter orientalsk skikk sitter de unge pikene — noen iført sine mødres gamle drakter — på brokete puter og „trøster“ bruden med spøkefullt prat

Osman Refat danser den hvirvlende „Chaitarma“. Blant tatarene gjelder han for å være den beste danser på Krim. På hodet bærer han den nye ulanhue, som hans far har satt på ham under bryllupshøytideligheten til tegn på hans nye verdighet som ektemann

# BRYLLUP

*gammel skikk*

første gang på et kvart århundre utfoldet det urgamle muhamedanske seremoniell seg igjen

brudgommens hus. Kamerater fra det frivillige tatar-regimentet hvor Osman Refat er troppsfører, holder et teppe som kaster skygge over hodet på bruden





Merkverdig maskert spiller et musikkorps fra luftvernartilleriet for mennene fra en fjernoppklarings-sveit på en feltflyplass i øst  
PK.-fotos: Krigskorrespondent Leo

## MUSIKK UNDER MYGGESLØR



Slør beskytter mot sumpskogens myggplage. På denne måte forstyrres ikke saksofonisten, og ...

... mannen med lyren kan uforstyrret utsmykke melodiene med lystklingende arabesker

„Unge pike,  
hva drømmer  
du om?“



„Signal“ har mange venner blant de kjempende soldater. Det beviser alle feltpostbrevene det får som forteller om hvor mange av dets bilder henges opp på veggen i leirene ved Atlanterhavets kyst, ved Nordkap, i Afrika og i øst. For ikke lenge siden fikk „Signal“ brev fra en italiensk komponist som hadde deltatt som offiser i felttoget i Hellas:

**E**n dag fikk jeg tilfeldigvis tak i et nummer av „Signal“. Jeg åpnet det og så et bilde av en vakker blond pike. I hennes blick lå det noe uutgrunnet, og ansiktet bar uttrykk av rolig ettertanke.

„Unge pike, hva drømmer du om?“ var bildets underskrift.


Jeg betraktet ansiktet ennå engang, lukket heftet og forlot teltet. Jeg kan ikke huske akkurat hva jeg så gjorde. Jeg vet bare at jeg om kvelden så hennes drømmende uttrykk igjen, som om bildet hadde satt seg fast på netthinnen. Mekanisk sa jeg for meg selv: „Unge pike, hva drømmer du om?“ Jeg la merke til at jeg hadde uttalt ordene med et særlig tonefall. Jeg forsøkte å gjenta det ennå to-tre ganger. Så gikk jeg fort tilbake til teltet og skrev vedlagte sang, hvis tekst ble diktert meg av en underoffiser i min avdeling.

Sangen ble sunget forskjellige ganger ved revyer oppført av kunstnere ved vår divisjon, og hadde — for å si det beskjedent — en stor suksess. Alt dette kan jeg takke den blonde piken i „Signal“ for.

Så sender jeg sangen til „Signal“, for til syvende og sist tilhører den jo også litt „Signal“. Jeg har ikke noe imot at sangen blir oversatt. Den utkommer i disse dager på musikk-forlaget Leonard i Milano som også tidligere har offentliggjort noen av mine komposisjoner i Tyskland.

Med de beste hilsener til „Signal“s store familie.

Løytnant Michele Menichino  
Comando 780 reggimento fanteria  
„Lupi di Toscana“ Posta Militare 95.



**GISELA UHLEN**

spiller i  
HANS STEINHOFFS Terra-film

**REMBRANDT**



og i UFA-filmene

**SCHICKSAL**

\*

**ZWISCHEN HIMMEL UND ERDE**

\*

**DER 5. JUNI**



# Signal



**På  
bryllupsdagen**  
*Brudgommen, Osman Refat, troppsfører i et tatarisk frivillig-regiment, sammen med sin far under festen*  
(Se beretningen i dette nummer)  
PK.-foto:  
krigskorrespondent Grønefeld